

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

On dördüncü İnikat

14. XII. 1959 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	356:357	
2. — Havale edilen evrak	358	
3. — Yoklama	359	
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumi-yeye mâruzatı	359	
1. — Denizli Mebusu Osman Nuri Ongan'ın vefat ettiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/507)	359	
2. — İmar ve İskân Vekili Niğde Mebusu Medeni Berk'in, Devlet Vekilliği ve Başvekil Yardımcılığına asaleten ve İmar ve İskân Vekâletine de Ticaret Vekili Giresun Mebusu Hayrettin Erkmen'in vekâleten tâyin edildiklerine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/508)	359	
3. — Açık bulunan Sanayi Vekâletine, Koordinasyon Vekili Zonguldak Mebusu Sebati Ataman'ın ve Koordinasyon Vekâletine de Devlet Vekili İzmir Mebusu Abdullah Aker'in asaleten tâyin elildiklerine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/509)	359	
4. — Vazifeten hariçte bulunan Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili Lûtfi Kırdar'ın yurda avdetine kadar kendisine, Ziraat Vekili Nedim Ökmen'in ve yine vazifeten harice seyahat edecek olan Millî Müdafaa		
		Vekili Etem Menderes'in avdetine kadar kendisine, Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın vekillik edeceklerine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/510) 359:360
		5. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Hariciye Vekili Fatin Rüştü Zorlu'nun avdetine kadar kenlisine, Dahiliye Vekili Namık Gedik'in vekillik 'edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/511) 360
		5. — Müzakere edilen maddeler 360
		1. — Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/258) 360
		2. — Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/259) 360
		3. — Adana Mebusu Kasım Gülek ve Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in teşriî masuniyetlerinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/260) 360

4. — Adana Mebusu Kasım Gülek ve Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in teşrii masuniyetlerinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbataları (3/163) 360:361

5. — Muş Mebusu Şemsi Ağaoğlu ve iki arkadaşının, Gelir Vergisi Kanununun 6247 sayılı Kanunla değiştirilen 24 nci maddesinin 1 numaralı bendinin tadili hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/130) 361:371

6. — Sualler ve cevaplar 371

A — Tahrirî sualler ve cevapları

1. — Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu'nun, Çubuk kazasından Esenboğa Hava Alanına kadar olan şosenin asfaltlanması hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Nafia Vekili Tevfik İleri'nin tahrirî cevabı (7/577) 372

2. — Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu'nun, Kırıkkale - Keskin şosesinin asfaltlanması hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Nafia Vekili Tevfik İleri'nin tahrirî cevabı (7/578) 372

3. — Tokad Mebusu Şahap Kitapçı'nın, Bedii Faik'in «Ay Bizimdir» isimli romanının tefrika edileceğine dair olan ilânının İstanbul ve Ankara Radyo idareleri tarafından kabul edilmediğinin doğru olup olmadığına dair sualine Çalışma Vekili ve Basın - Yayın ve Turizm Vekâleti Vekili Halûk Şaman'ın tahrirî cevabı (7/671) 372:373

4. — Ordu Mebusu Ferda Güley'in, Behçet Kemal Çağlar'ın, İstanbul Radyosundaki işinden çıkarılması sebebine dair sualine Çalışma Vekili ve Basın - Yayın ve Turizm Vekâleti Vekili Halûk Şaman'ın tahrirî cevabı (7/669) 373

5. — Burdur Mebusu Âlim Sipahi'nin, küçük el dokuma sanayii ile meşgul olan vatandaşların durumu hakkında ne düşünüldüğüne dair sualine Ticaret Vekili Hayrettin Erkmen'in tahrirî cevabı (7/719) 373:374

6. — Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu'nun, Ankara'nın Keskin kazasında inşasına başlanılan İmam - Hatip Okulu binasının ikmali için yardım yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Devlet Vekili İzzet Akçal'ın tahrirî cevabı (7/525) 374

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Muş Mebusu Şemsi Ağaoğlu'nun, Muş'ta lise binasının yapılmasına bu sene başlanıp başlanmayacağına dair Maarif Vekilinden,

Ordu Mebusu Kahraman Sağra'nın, fındık ihrac dolârının artırılmasının düşünüldüğüne dair Başvekilden olan şifahi sualleri, kendileri İnikatta hazır bulunmadıklarından, tahrirî suale inkilâbetti.

Ankara Mebusu Halil Sezai Erkut'un, yünlü ve pamuklu mensucat sanayiinde bir kriz meydana olup olmadığına dair Başvekilden olan şifahi sualine Sanayi Vekâleti Vekili Sebati Ataman cevap verdi.

Ankara Mebusu Hasan Tez'in, bankalarca kredilerin kesilmesi sebebine ve bu yüzden hâsil

olan duruma dair Ticaret Vekilinden olan şifahi suali, kendisi İnikatta hazır bulunmadığından, tahrirî suale inkilâbetti.

Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, Başvekâletin ikinci defa başka bir binaya nakledilmesi sebebine dair Başvekilden olan şifahi sualine Devlet Vekili İzzet Akçal cevap verdi.

Ankara Mebusu Ahmet Üstün'ün, Devlet haralarından Merinos koç ve koyunlarının tanesi 50 liradan satıldığına dair doğru olup olmadığına dair Ziraat Vekilinden,

Ordu Mebusu Ferda Güley'in, Ratip Tahir Burak'ın ceza evinden tahliye edilmiş şekline dair Adliye Vekilinden olan şifahi sualleri, kendileri

İnikatta hazır bulunmadıklarından, tahriri suale inkılâbetti.

Adana Mebusu Kasım Gülek hakkında yapılmak istenen takip ve muhakemenin Devre sonuna bırakılmasına dair Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümenin (Esas 3/253, Karar 61), (Esas 3/255, Karar 62), (Esas 3/257, Karar 64) numaralı mazbataları ile,

Adana Mebusu Kasım Gülek ve Ankara Mebusu Bülent Ecevit haklarında yapılmak istenen takip ve muhakemenin Devre sonuna bırakılmasına dair Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümenin (Esas 3/256, Karar 63) numaralı mazbatası kabul olundu.

Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü teşkilât

ve vazifeleri hakkındaki 6200 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine,

Karayolları Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkındaki 5539 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tekliflerinin birinci müzakereleri bitirildi.

Sigorta şirketlerinin murakabesi hakkındaki kanun lâyihasının encümendeki maddeleri gelmediğinden müzakeresi tehir olundu.

14 . XII . 1959 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekilî

Kayseri Mebusu

İbrahim Kirazoğlu

Kâtip

Antalya Mebusu

Attilâ Konuk

Kâtip

Bolu Mebusu

İhsan Gülez

SUALER

Şifahi sualler

1. — Manisa Mebusu Hikmet Bayur'un, Ege'de mahsullerini kooperatiflere teslim eden üzüm ve pamuk müstahsıllarına avans verilmemesinin sebebine dair şifahi sual tahriri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir (6/449)

2. — Manisa Mebusu Hikmet Bayur'un, Ege tütün müstahsılına Ziraat Bankasına verilmesi mutadolan avansın bu yıl verilmemesinin sebebine dair şifahi sual tahriri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir (6/450)

Tahriri sualler

1. — Malatya Mebusu Mehmet Kartal'ın, tütün müstahsılından kesilen (% 5) lerin tutarına ve Tütüncüler Bankasına dair tahriri sual tahriri Gümrük ve İhisarlar Vekâletine gönderilmiştir. (7/736)

2. — Malatya Mebusu Mehmet Kartal'ın, ihacedilen mallardan hangilerine kademeli prim usulünün tatbik edildiğine dair tahriri sual tahriri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/737)

3. — Sivas Mebusu Halim Ateşalp'in, Sivas vilâyetinde heyelân ve seylâp tehlikesine mâruz bulunduğu tesbit edilen köyler hakkındaki tahriri sual tahriri İmar ve İskân Vekâletine gönderilmiştir. (7/738)

4. — Ankara Mebusu Selim Soley'in, Güvem - Çerkeş yolunun inşası dolayısıyla işgal olunan tarlalarla imha olunan ağaçların bedellerinin verilmemesi sebebine dair tahriri sual tahriri Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/739)

5. — Ankara Mebusu Hasan Tez'in, bankalarca kredilerin kesilmesi sebebine ve bu yüzden hâsıl olan duruma dair tahriri sual tahriri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/740)

6. — Ordu Mebusu Ferda Güley'in, Ratıp Tahir Burak'ın ceza evinden tahliye edilmiş şekline dair tahriri sual tahriri Adliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/741)

7. — Ordu Mebusu Kahraman Sağra'nın, fındık ihraç dolârının artırılmasının düşünülmüş düşünülmediğine dair tahriri sual tahriri Başve-kâlete gönderilmiştir. (7/742)

8. — Ankara Mebusu Ahmet Üstün'ün, Devlet haralarından Merinos koç ve koyunlarının tanesi 50 liradan satıldığına dair tahriri sual tahriri Ziraat Vekâletine gönderilmiştir. (7/743)

9. — Muş Mebusu Şemsi Ağaoğlu'nun, Muş'da lise binasının yapılmasına bu sene başlanıp başlanmayacağına dair tahriri sual tahriri Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (7/744)

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Lâyhalar

1. — 1959 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası (1/470) (Bütçe Encümenine)

2. — Türkiye Büyük Millet Meclisi binası ve eklenti binaları ile tesislerinin yapımı yetkisinin Nafia Vekâletine devri hakkındaki Kanuna ek kanun lâyihası (1/471) (Nafia ve Bütçe encümenlerine)

Mazbatalar

3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Afganistan Kırallığı Hükümeti arasındaki Hava Ulaştırma Anlaşmasının tadiline dair kanun lâyihası ve Hariciye ve Münakalât encümenleri mazbataları (1/331) (Ruznameye)

4. — Edirne Mebusu Rükneddin Nasuhioğlu ve İzmir Mebusu Sebati Acun'un, 5887 sayılı Harclar Kanununun 6955 sayılı Kanunla muaddel 97 nci maddesinin «1» numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ile

Kocaeli Mebusu Dursun Erol'un, 5887 sayılı Harclar Kanununa 6955 sayılı Kanunla ilâve edilen muvakkat maddenin tadili hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/244, 2/300, 2/361) (Ruznameye)

5. — Konya Mebusu Reyhan Gökmenoğlu ve 15 arkadaşının, İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun 5048 sayılı Kanunla muaddel 116 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Dahiliye, Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları (2/29) (Ruznameye)

6. — Sıtma Eradikasyonu kanunu lâyihası ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet, Dahiliye, Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/243) (Ruznameye)

7. — Devlet Şûrasında münhal bulunan 3 Daire Reisliği ile 8 âzalık için seçim yapılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Dahiliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/494) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,10

REİS — Reisvekili Ağâh Erozan

KATIPLER : Abdullah Keleşoğlu (Samsun), Hakkı Kurmel (Kayseri)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapılacaktır.
(Kayseri mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MARUZATI

1. — *Denizli Mebusu Osman Nuri Ongan'ın vefat ettiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/507)*

REİS — Tezkereyi okuyoruz.

11 Aralık 1959

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Denizli Mebusu Osman Nuri Ongan'ın 10.VIII. 1959 tarihinde Ankara Tıp Fakültesi Hastanesinde vefat etmiş olduğu, Dahiliye Vekâletinden alınan 9 . XII . 1959 tarih ve 23302/64-11499 sayılı tezkerede bildirilmiştir.

Teessürle arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

REİS — Merhumun ruhunu tâzizen üç dakika ayakta sükûta dâvet ediyorum.
(Üç dakika ihtiram sükûtu yapıldı.)

2. — *İmar ve İskân Vekili Niğde Mebusu Medeni Berk'in Devlet Vekilliği ve Başvekil Yardımcılığına asaleten ve İmar ve İskân Vekâletine de Ticaret Vekili Giresun Mebusu Hayrettin Erkmen'in vekâleten tâyin edildiklerine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/508)*

REİS — Riyaseti Cumhur tezkeresini okuyoruz.

11 Aralık 1959

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
İmar ve İskân Vekili Niğde Mebusu Medeni Berk'in Devlet Vekilliği ve Başvekil Yardımcılığına asaleten ve İmar ve İskân Vekâletine de Ticaret Vekili Giresun Mebusu Hayrettin Erkmen'in vekâleten tâyinlerinin, Başvekilin teklifi

üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — İttılânıza arz edilmiştir.

3. — *Açık bulunan Sanayi Vekâletine, Koordinasyon Vekili Zonguldak Mebusu Sebati Ataman'ın ve Koordinasyon Vekâletine de Devlet Vekili İzmir Mebusu Abdullah Aker'in asaleten tâyin edildiklerine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/509)*

REİS — Tezkereyi okuyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Açık bulunan Sanayi Vekâletine, Koordinasyon Vekili Zonguldak Mebusu Sebati Ataman'ın ve Koordinasyon Vekâletine de Devlet Vekili İzmir Mebusu Abdullah Aker'in asaleten tâyinlerinin, Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — İttılânınıza arz edilmiştir, efendim.

4. — *Vazifeten hariçte bulunan Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili Lûtfi Kırdar'ın yurda avdetine kadar kendisine, Ziraat Vekili Nedim Ökmen'in ve yine vazifeten harice seyahat edecek olan Milli Müdafaa Vekili Etem Menderes'in avdetine kadar kendisine, Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın vekillik edeceklerine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/510)*

REİS — Tezkereyi okuyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Vazifeten hariçte bulunan Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili Dr. Lâtîfi Kırdar'ın yurda avdetine kadar kendisine, Ziraat Vekili Nedim Ökmen'in ve yine vazifeten harice seyahat edecek olan Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in avdetine kadar kendisine, Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın vekillik etmelerinin, Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
Celâl Bayar

REİS — İttılama arz edilmiştir, efendim.

5. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Hariciye Vekili Fatin Rüştü Zorlu'nun avdetine kadar kendisine, Dahiliye Vekili Namık Gedik'in vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/511)

REİS — Tezkereyi okuyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Hariciye Vekili Fatin Rüştü Zorlu'nun avdetine kadar kendisine, Dahiliye Vekili Dr. Namık Gedik'in vekillik etmesinin, Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
Celâl Bayar

REİS — İttılama arz edilmiştir.

Bir takrir var okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Çoğalan trafik kazaları hakkında gündem dışı söz verilmesini arz ve rica ederim.

Ankara Mebusu
Recep Dengin

REİS Arkadaşımızın teklifi, ya bir kanun veya bir sual halinde olabilir. Bu şekilde gündem dışı söz talebi yersizdir. Vermiyorum efendim.

Gündeme devam ediyoruz efendim.

5.— MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/258) (1)

REİS — Mazbatayı okuyoruz efendim.
(Mazbata okundu.)

REİS — Söz istiyen var mı efendim? Olmadığına göre mazbatayı reyimize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve takibat, devre sonuna bırakılmıştır.

2. — Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/259) (2)

REİS — Mazbatayı okuyoruz efendim.
(Mazbata okundu.)

REİS — Söz istiyen var mı?
Mazbatayı reye arz ediyorum. Kabul eden-

ler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve takibat devre sonuna bırakılmıştır.

3. — Adana Mebusu Kasım Gülek ve Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in teşrii masuniyetlerinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/260) (1)

REİS — Mazbatayı okuyoruz efendim.
(Mazbata okundu.)

REİS — Söz istiyen var mı?
Mazbatayı reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve takibat devre sonuna bırakılmıştır.

4. — Adana Mebusu Kasım Gülek ve Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in teşrii masuniyetlerinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/163) (2)

(1) 166 S. Sayılı matbua zaptın sonundadır.
(2) 201 S. Sayılı matbua zaptın sonundadır.

(1) 164 S. Sayılı matbua zaptın sonundadır.
(2) 155 S. Sayılı matbua zaptın sonundadır.

REİS — Mazbatayı okuyoruz efendim.

(Mazbata okundu.)

REİS — Mazbata üzerinde söz istiyen varmı?

Mazbatayı reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve takibat devre sonuna bırakılmıştır.

5. — *Muş Mebusu Şemsi Ağaoğlu ve iki arkadaşının, Gelir Vergisi Kanununun 6247 sayılı Kanunla değiştirilen 24 ncü maddesinin 1 numaralı bendinin tadili hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/130) (1)*

REİS — Mazbatayı okutuyorum.

(Mazbata okundu.)

REİS — Müzakereye başlamadan evvel söz alan arkadaşlarımızın isimlerini okuyoruz.

Münib Hayri Ürgüblü

Sırrı Atalay,

Saim Karaömerlioğlu,

Buyurunuz Münib Hayri Ürgüblü.

MÜNİB HAYRİ ÜRGÜBLÜ (Nevşehir) —

Çok muhterem arkadaşlarım, bu kanun teklifimin memleket haritasına şâmil bir alâka ile takibedileceğini umduğumdan o ehemmiyetle mütenasibolarak teklifimi tetkik ve ondan sonradır ki, Yüksek Riyasete arz ettim. Bütçe Encümenini teşkil eden muhterem arkadaşlarımızın aflarına iğtiraren arz edeyim ki, mucip sebebolarak ifade ettikleri izahları bizi tatmin etmekten uzak kalmıştır. Bendeniz de o ikanaat hâsıl oldu ki; Bütçe Encümeni teklifimizi reddederken malî muvazeneğe istinat mecburiyetinde kalmışlardır.

Arkadaşlar; bir hâdise, bir teklif ya esaslı, yani haklıdır veya değildir. Eğer haklı ve esaslı ise malî muvazeneden iğtinabederek o teklifin reddine gidilmemesi lâzımdır. Malî muvazene bir bakımdan da, tâbir caizse, Devletin hak mevzularına taallük ederek, icabında onları tatmin edecek menbaların berveçhi peşin temin imkânlarını aramak ve bu imkânların suduru ânında da onları tatmin etmektir.

Bu noktaya böylece işaret ettikten sonra; mevzuumuz olan vergilerin kaldırılması hususuna gelelim.

Yüksek malûmunuz olduğu veçhile, memurla Devlet arasında zimni bir hizmet mukavele-

si vardır. Bir kimse memur olduğu zaman Devletle akdettiği bu zimni mukaveleye göre Devlet, kendisine veya vefat ettikten sonra yakınlarına hizmetine mukabil olarak muayyen bir maaş bağlamayı taahhüdeder. Bu bir haktr. Kaldı ki emekliye verilen bu hak, doğrudan doğruya kendisinden kesilmiş olan paralardan ödenmektedir. Yine yüksek malûmunuz olduğu veçhile, emekliler maaşlarından her ay muayyen bir nispette kesintiye tâbi olurlar. Hattâ ilk terfi ettiklerinde bu ilk terfi miktarını o ay almamış olurlar ve bu miktar da Emekli Sandığına varidat olarak kaydedilir. Şöyle ki, emekli hakkının bir kısmı esas memurun bizzat verdiği, kendi maaşından verilen meblâğın terakümünden meydana gelmektedir. Devlet tarafından yatırılan yüzdeye gelince; bu da keenne onun hakkından, kesilmiş olan bir meblâğdır. Bilfarz yüz lira alan bir memurun maaşından 10 lira kesiliyorsa, 10 lira da Devlet ödiyecektir. Böylece 10 lirası kesilince, memurun eline 90 lira geçecektir. işte Devlet bu 10 lirayı bu paradan verir.

Bir sigorta şirketini tasavvur edelim; bir memurla bir mukavele akdediyor. Bu memur kendisine diyor ki, ben şu kadar sene hizmet edeceğim. Maaşından aldığım şu kadar paradan % 10 unu size yatıracağım. Şu müddet zarfında da siz de bana bir ayda şu kadar yüzde vereceksiniz. Sigorta şirketiyle yaptığı mukavele gereğince sigorta şirketinin her ay ödiyeceği bu para vergiye tâbi midir? Olmadığına göre hâdisenin burada da aynı zaviyeden tetkik edilmesi lâzımdır.

Arkadaşlar, esasen emekli maaşı tâbiri hukuki değildir, malî de değildir. Çünkü maaş bir hizmet mukabilinde verilir. Halbuki, emekli hizmet etmeden tahsisat almaktadır. Bu itibarla maaş tâbirine istinaden emeklilik maaşını Gelir Vergisine tâbi tutmak bu zaviyeden de doğru değildir.

Sonra arkadaşlarımız; biliyoruz ki, emekli maaşları dolayısıyla 75 liraya kadar emekli maaşları zaten vergiye tâbi değildir. Mâlûliyet raporuna istinaden emekli olanların aldığı para da vergi dışında tutulmuştur. Kaldı ki, emekli maaşı bir gelir de olmadığına göre bizzatihi bu mefhum zaviyesinden dahi vergiye tâbi kılmak icabeder.

(1) 2 S. Sayılı matbuca zaptın sonundadır.

İşi malî portesi zaviyesinden tetkik lüzumu şüphesiz ki, aşıkârdır. Bendenizin tetkikime göre Emekli Kanunu takriben on seneye yakın bir zamandan beri tatbik edilmektedir. On seneden beri zaten bütün emekliler bu kanun çerçevesinde mütalâa edilmekte ve Emekli Sandığından maaşlarını almaktadırlar. Şu halde geriye kalan emekliler eski kanuna göre emekli olmuşlar, maliyeden maaş alanların miktarı da günden güne azalmıştır. Bu kanuna göre Emekli Sandığı tarafından son zamanlarda emeklilerden 8 milyon 240 bin lira vergi kesilmektedir. Devletin eski emeklileri dolayısıyla ödediği vergileri 1,5 milyon lira farz etsek hepsi 10 milyon lira olmaktadır. Şüphesiz kendileri huzuruza gelip bu husustaki rakamları söyleyecekler ve zabıtlara geçecektir. Bu 7 milyarı geçen bütçemizde bu vergilerin alınmamasından tahassul eden malî porte 10 milyon lira kadardır. Arkadaşlar, bu, yeni bütçemize nazaran bin lirada bir lira etmektedir. 20 milyon olduğunu farz etsek nispet yine bizleri bu kararı vermeye sevk etmiyecek raddede değildir.

Muhterem arkadaşlar, Hükümetimiz ziraati teşvik sadedinde ziraatten vergi almamaktadır. Ziraat ki, muayyen hacimlerde kazançlar arz eden bir faaliyet mevzuudur. Orada şu veya bu esbabı mucibesıyla vergi almayan Hükümetimizin emeklilerden vergi alması insanî hukukî bir ıztırabın ötesinde vicdanen de muztaribetmektedir. Hiçbir hâdiseye telmihte bulunmuyorum. Fakat o kanaatheyim ki, emekli maaşlarından vergi almak için uzanacak her el bu büyük bütçemizin betime bereketine tesir edecek bir mahiyet arz etmemektedir. Çünkü bu vergi saçı bitmemiş çocukların icabında süt parası olmaktadır. Yüksek Meclisimiz geçenlerde kasa tazminatı dolayısıyla memurların durumuyla yakından alâkadar olmuş ve isabetli bir karar vermiştir. Kalb huzuru ile şunu kabul edebiliriz ki, bu mevzumuz ondan da ehemmiyetlidir. Sizler bu kararımızla büyük ve mütenevvi bir kitlenin ıztırabına çare bulacak, geçim endeksini tahfif edecek, muayyen bir nispette de olsa bu zümreyi huzura kavuşturmuş olacaksınız. Kararımızın böyle olacağına itminan ve huzuriyle kürsüyü saygıyla terk ediyorum.

REİS — Sırrı Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Muhterem arkadaşlarım, 3 arkadaşımız emekli, dul ve yetim aylıklarından Gelir Vergisi kesilmemesini teklif etmişler. Maliye Encümeni emekli, dul ve yetim aylıklarından Gelir Vergisi kesilmemesi teklifini ekseriyetle kabul etmiş. Bütçe Encümeni ise ekseriyetle reddetmiş bulunmaktadır.

Benden önce konuşan teklif sahiplerinden birisi, teklifim gerekçesini kapsamak üzere tekliflerinin ana hatlarını çizmiş bulunmaktadır.

Emekli, dul ve yetim aylıklarından Gelir Vergisi kesilip kesilmemesi meselesini, gerekçesinde uzunboyulu - Hükümet temsilcisinin de noktai nazarını öğrenerek - tasrih eden Bütçe Encümeni demektedir ki, «Gelir Vergisi en modern bir vergidir. Bu sebeple muafiyetlerden iktinabetmek lâzımdır. Verginin bizatihi bünyesi bunu icabettirmektedir.»

Bu noktai nazara göre Bütçe Encümeninin bu görüşü doğrudur. Bütçe Encümeni demektedir ki, yabancı memleketlerde bizde olduğu kadar Gelir Vergisinin istisnaları yoktur.

Fakat Bütçe Encümeninin kararında unuttuğu bir cihet vardır ki, Gelir Vergisinden bizdeki kadar istisnaları olmayan memleketlerde emekli, dul ve yetim maaşlarında Gelir Vergisi ferde refah seviyesi temin edecek şekilde tanzim edilmiştir. Dul, yetim ve emeklilerin geçim sıkıntısı çekmemeleri temin edilmiştir. Bu sebeple oradaki içtimai mülâhazalar ile bizdeki içtimai mülâhazalar yanyana getirilemez.

Kanun lâyihasını teklif eden arkadaşlarımız, esas kanununun 26 ncı maddesindeki istisna hükümlerini kıyas yolu ile mevzuu ele almakta ve sigorta addedilen meblâğlardan Gelir Vergisi kesilmemesini istemektedirler. Bu bakımdan bir sigorta olan emekli, dul ve yetim aylıklarından da Gelir Vergisi kesilmesi iktiza eder, demektedirler. Bu görüşünde, teklif sahipleri haklıdır.

Şimdi mühim olan emekli, dul ve yetim aylıklarından Gelir Vergisinin kesilmemesi halinde ikinci bir hususun teminidir.

Gelir Vergisinde nazarı itibara alınan ve gelire mehoz teşkil eden geçim indirimlerinin düşük olmaları ve bugünkü hayat şartları içinde dul, emekli ve yetimlerin aldıkları aylıklarından Gelir Vergisi kesilmesi ile güç bir duruma düşmektedirler. Asgari geçim indirimlerini fazla-

laştırmak yahut aylıklardan Gelir Vergisi kesmemek en salim yol olduğu kanaatindeyim.

Günün şartları içerisinde dul, yetim ve emeklilerin aldıkları aylıklarının kendilerini refah içinde geçindirecek bir durumda olmadığı bir gerçektir. Bir defa halihazırda çalışan kimselere âmme hizmetleri gördüklerine âtide bir endişe duymamalarının temini lâzımdır. İstikballerinden bir endişe duymayan insanlar ancak huzur içinde çalışabilirler ve ancak bu durumda verimli olabilirler. İyi bir âmme hizmeti istiyorsak yarından endişe etmiyen memur zümresine malik olmak zarureti âşikâr bulunmaktadır. Bu sebeple de onlara asgari bir refah temin etmek lâzımdır. Bunun yolu ya geçim indirim haddini çoğaltmak veya onlara fazla gelir temin etmek lâzımdır yahutta iktimai yardım olan aylıklarından Gelir Vergisi kesmemektir. Bu sebeple bir takrir veriyorum. Bütçe Encümeni mazbatasının yerine Maliye Encümeni mazbatasının müzakeresini ve Bütçe Encümeni mazbatasının reddi hususunda karar vermenizi istirham ederim.

REİS — Encümen.

BÜTÇE ENCÜMENİ M. M. BEHZAT BİLGİN (İzmir) — Çok muhterem arkadaşlarım; mahiyeti itibariyle rikkat hislerini tahrike müsait bir mevzu üzerinde Bütçe Encümeninin noktai nazarını arz etmek üzere kürsüye geldim. Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımız Bütçe Encümeni bu teklifi reddederken geçenlerde reddettiği bir kanun teklifinde olduğu gibi malî muvazeneden istiane ediyor, diyor. Bütçe Encümeninin vazife ve mesuliyetini tekrar huzurunuzda tebarüz ettirmek isterim. Bütçe Encümeni, mütalâalarını bütün Devlet hizmetlerinin tenazuru içinde yürütmektedir. Hiç şüphesiz bu mütalâalarda malî muvazenenin oynadığı rol kadar, ittihaz edilecek bütün kararların hak ve hakkaniyete uygunluğu da ön plânda tutulur. Ancak, bunun da imkânlarla mukayyet olduğunu hatırdan çıkarmamak lâzımgelir. Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımız dediler ki; «Emeklilerle Devlet arasında zimni bir mukavele vardır. yaptığı hizmetin, karşılığını ödemiş olduğu ve Devlet tarafından ilâveteri ödenen aidat mukabilini emeklilik yıllarında almaktadır. Bu hal pek tabiidir. Fakat bu halin böyle olması, emeklilik aylıklarının vergiden muaf olmasını hangi bakımdan istilzam eder? Münib

Hayri Beyefendi memurların vazifeleri sırasında ödedikleri ve Devlet tarafından namlarına ödenen emekli keseneklerinin de vergilerinin ödendiğini iddia etmiş olsalardı bunda haklı olabilirlerdi, çünkü o zaman bu vergide bir mükerrerlik bahis mevzuu olurdu. Ama kesenekler vergiye tâbi değildir. Ortada mükerrerlik mevzuu yoktur. Gelir Vergisini, prensipler zâviyesinden mütalâa etmek lâzımdır. Bilâistisna her vatandaş kazancından, muayyen nispette, kazancından Devlet masraflarına iştirak etmek mecburiyetindedir. Fakat, bu mecburiyet birtakım tahditlere tâbi tutulmuştur. Bu tahditlerden birincisi asgari geçim indirimi tahdididir.

Asgari geçim indirimi müessesesi, vergi ödemekle mükellef bulunan vatandaşların evvel beevvel kendi geçimlerinin asgari haddini mahfuz tutmayı âmirdir. Bu had, Türkiye'de son zamanlarda kabul buyurulan bir kanunla % 50 nin üzerinde artırılmış bulunmaktadır. Bugün asgari geçim indirimi müessesesi senede aşağı yukarı yüksek kademesinde 2 160 liraya kadar olan kazançları vergiden muaf tutmaktadır. Mükellefin medeni haline göre, çocuksuz, az çocuklu, çok çocuklu olmalarına göre bu nispetin altında veya yakınında bir meblâğ muafiyete tâbi tutulmaktadır. Kanunumuz prensibolarak asgari geçim indirimi müessesesini kabul etmiştir ve vatandaşın asgari geçim haddini tahti temine almıştır.

Şimdi muhterem Münib Hayri ve Sırrı Atalay beyefendilerin temas ettikleri bu asgari geçim haddinin kifayeti veya ademikifayeti meselesi doğrudan doğruya emekli maaşları mevzuunu alâkadâr etmez. Bu, umumi bir mevzudur.

Yüksek Heyetiniz pekâlâ bilirler ki, bütçe imkânları dâhilinde yapılacak şeyi Yüksek Meclis yapmıştır. Ve asgari geçim indirimi yüzde elliden fazla yükseltmiştir. Şu halde Gelir Vergisinden muaf olabilecek birinci saha bu suretle, asgari geçim indirimi suretiyle, temin edilmiştir. Gelir Vergisi esas itibariyle muafiyetlere pek müsait bir vergi değildir. Çünkü, ancak kazanç üzerinden alınır. Kazanmayan insandan veya kazancı geçimine kifayet etmiyen kimseden alınmaz.

NECMEDDİN ÖNDER (Nevşehir) — Esnaf Vergisi?..

BEHZAT BİLGİN (Devamla) — Bundan başka emeklilik mevzuunda...

İsterseniz Esnaf Vergisinden bahsedeyim, arkadaşımız Esnaf Vergisi dediler, bu gibi tekliflerin mucip sebeplerinden birisi yanlış bir misale dayanmaktan ileri geliyor. Meselâ deniyor ki, senede 200 bin, 300 bin lira kazanan çiftçiler var ve bunlardan bir vergi alınmıyor. Keza senede 70 - 80 bin lira cirosu olan ve şu kadar kazanan esnaf var, bunlardan da vergi alınmıyor. Binaenaleyh bir rabıta tesis ederek bu durumdakilerden de vergi alınmasın. Bu mülâhazayı yürüten arkadaşlarımız varsa aflarına mağruren diyeceğim ki, suimâsal, misal olamaz. İcabederse Ziraat Vergisi de alalım. Zannediyorum ki, bütün Meclis; hiç olmazsa büyük ekseriyeti bir Ziraat Vergisi tesisine taraftardır. Hattâ Hükümet de bir Ziraat Vergisi tesisine taraftardır. Fakat zamanını beklemektedir. Binaenaleyh Ziraat Vergisinin tatbik edilmemesi Ziraat Vergisinin prensibolarak reddedilmesinden değil, belki bunun için münasip bir zamanın beklenmesindedir. Ve bu zirai gelirden vergi alınmıyacak mânasına da gelemez.

Keza Esnaf Vergisine gelelim arkadaşlar. Esnaf Vergisi kaldırılmıştır. Fakat Esnaf Vergisinin kaldırılması şu mucip sebeple olmuştur; denilmiştir ki : Esnafın temin etmekte olduğu net kazanç - hesapları da encümünde ve Mecliste arz edilmiştir - aşağı - yukarı Gelir Vergisiyle tahtı temine alınmış olan asgari geçim indirimi seviyesindedir; binaenaleyh Esnaf Vergisinin tatbiki fazla varidat temin etmeksizin büyük külfetler tahmil etmiştir. Geliri az, külfeti çok olduğu için kaldırılmıştır.

Kaldırılması da prensip itibariyle doğru olmamıştır. Çünkü bütün gelir sahibinden, geliri çoksa çok, azsa az vergi almak kadar vergi mâdelerine uygun bir prensibolamaz. Bu verginin kaldırılmasında tatbikat zorlukları bizi esnafı vergi dışında bırakmaya sevk etmiştir. Bu aksaklığın da ileride düzeltilmesi icabedecektir. Binaenaleyh esnaftan vergi alınmıyor; zürradan alınmıyor prensibi; emeklilerden yahut şu veya bu zümredeki vatandaşlardan vergi alınmaması için sebebolarak ileriye sürülemez. Nitekim malûualileriniz olduğu üzere bu prensipe dayanarak sağdan soldan birçok müracaatlar vâkı olmaktadır ve teker teker bütün arka-

daşlara 'bu mevzu ile ilgili mektuplar gelmektedir. Mademki çiftçiden vergi alınmıyor, işçiden de alınmasın, mademki bâzı esnaftan vergi alınmıyor, memurdan da alınmasın. Eğer bu taleplere istinaden hareket edilecek olsa Gelir Vergisi müessesesini ayakta tutmaya imkân olmaz. Biz Gelir Vergisini, bu sebeple verginin bütünlüğü içinde mülâhaza etmek mecburiyetindeyiz.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, emekli arkadaşlarımızın Gelir Vergisinden muafiyetlerindeki durum nedir? Bunlardan Gelir Vergisinden muafiyetleri temin edilmiş olan geniş bir kategori mevcuttur, sırasıyla arz edeceğim.

Birinci kategoride, dilsiz, meflûç, iki gözü kör, iki el veya iki ayağı olmyanlar, el ve ayaklarından birisi olmyanlar ve el ve ayakları sakat olanlar vergi ödemezler. Sair sıhhi sebepler dolayısıyla çalışmıyacak derecede mâlûl olanlar vergi ödemezler. Altmış yaşını doldurmuş bulunan memur emekliler aylıkları dışında beş bin liraya kadar iratları olanlar hariç, vergi ödemezler. Vatani hizmet tertibinden para alanlar, harb mâlûlleri, şehit yetimleri Tekel beyiyeleri vergiden muafırlar. Evlenme ikramiyeleri de vergiden muafırlar. Hizmet sürelerini doldurmuş bulunanlarla bunların dul ve yetimlerine aylık yerine toptan ödenen tazminatlar da vergiden muafırlar.

Asgari geçim indirimi olarak 125 ile 180 lira arasındaki miktarlar da tamamıyla vergiden müstesnadır. Vergi ödiyenler de bu kısımları aşan miktarlar üzerinden vergi öderler.

Emeklilerin büyük kısmı, şimdi arz edeceğim rakamlardan da müşahede buyurulacağı üzere esasen Gelir Vergisinden muaf bulunmaktadır.

Dikkatinize arz edeyim : Emekli, dul ve yetimlerden aylık alanların miktarı 1958 senesinde 131 950, 1959 senesinde ise 149 851 dir. Bu 149 851 vatandaşın 101 180 i esasen vergiden muaf bulunmaktadır. Ve hiçbir suretle aldıkları emekli maaşı üzerinden bir vergi ödemezler. Bunlara 1959 senesinde ödenmekte olan miktar, 361 980 000 liradır. Bu ödemelerle 229 620 000 lirası vergiden tamamen muafırlar. Buna mukabil ancak, bu miktarın aşağı - yukarı yarısına tekabül eden 132 000 000 lirası vergiye tâbidir. Alınmakta olan vergi de Devlet emekli memur-

larından 14 000 000, diğer emekli sandıkları dolayısıyla da 3 milyon ceman 17 000 000 milyon kadardır. İşte vergi, malî muvazeneyi bu bakımdan alâkadar etmektedir.

Muhterem arkadaşlarımız, Münib Hayri Beyefendi arkadaşımız dediler ki ne olacak, binde birden ibaret bir ödeme olur. Altı milyarlık bir bütçe içinde bu mülâhaza ile yapılacak tedaviye veya kaybedeceğimiz gelir, bütçenin binde biri olması mülâhazası ile haizi ehemmiyet telâkki edilemezse mümasıl mülâhaza ile daha birçok teklifler gelir ve bunların yekûnu bütçe yekûnuna kadar yükseltilir. Böyle bir mucip sebebin varidolanıya çağını Yüksek Heyetiniz takdir buyururlar.

Adaletten ve haktan bahsediyorlar; mevcut statukonun idamesi bakımından kimler vergi ile mükellef tutulmaktadır? Miktar bakımından bunları da arz edeyim. Bunlar emeklilerin üçte birden az kısmı olup maaşları ileri hadde, yani 60 yaşına varmamış ve maaşları da nispeten yüksek çalışma imkânları halen mevcut ve mahfuz olan memur arkadaşlarımızdır. Bugünkü mevzuatımızda verilen en yüksek maaş seviyesi 2 000 lira ve en yüksek emekli maaşı haddi de bunun % 70 i olduğuna göre 1 400, 1 200, 1 000, 800 lira emeklilik maaşı almak da çok kolaylıkla mümkündür, ve bu seviyelerde maaş alan emekli memurlarımız mevcuttur.

Şimdi 1 400, 1 200 lira maaş alan bir emekli memur hiçbir vergiye tâbi olmasın fakat, bunun mukabilinde 150, 200 lira faal olarak maaş veya ücret alan memurlarımız vergi ödemeye devam etsinler. Acaba bu husus adalet ve hakkaniyetle telif edilebilir mi?

Gelir Vergisinin en karakteristik tarafı şudur: Bu vergi hiç kimseye takatının üstünde ödeme yüklenmez. Çok kazanan çok öder, az kazanan az vergi öder ve matrah üzerinden daha düşük seviyede vergi öder.

Binaenaleyh, adalet ve hakkaniyet, Gelir Vergisinin bünyesi içerisinde. Biz raporumuzda da arz ettiğimiz ve hile, memleketimizdeki muafiyet şartları ve hadleri diğer hiçbir memlekette meccudolmıyacak kadar geniştir.

Şimdi diğer bir noktaya temas edeceğim. Sırrı Atalay arkadaşımız Bütçe Encümeninin yeni âzalarındandır. Burada zaman zaman alışıldığı ve hile, Bütçe Encümenine lüzumsuz bir târizde bulunuyorlar. Bu karar ekseriyetle ittihaz edilmiştir dediler. Bir defa ekseriyetle ittihaz

edilince ne olur : Pek tabiidir ki, ekseriyet kararları, ittifak kararları kuvvetindedir. Bir fark yoktur. Sırrı Atalay arkadaşımız neden ekseriyete bu kadar ehemmiyet veriyorlar? Raporumuza dikkat etselerdi, muhalefet kaydını koymuş olan ancak bir tek arkadaşımız vardır. Bu arkadaşımızın da bugün muhalefet fikrini muhafaza edip etmediği bize malûm değildir.

Binaenaleyh, Maliye Encümeni ittifakla; Bütçe Encümeni de ekseriyetle karar vermişlerdir.

SIRRI ATALAY (Kars) — İkisi de ekseriyetle.

BEHZAT BİLGİN (Devamla) — Öyle ifade buyuruyorsunuz. Bu gibi ifadelerin böyle bir müzakerede hiçbir yeri ve kuvveti olmadığını, Bütçe Encümeni müzakerelerine bundan böyle iştirak edecek olan arkadaşımız takdir edeceklerdir.

Gene Sırrı Beyin temas ettiği bir nokta vardır, diyorlar ki; efendim, diğer memleketlerde hakikaten Gelir Vergisi muafiyetleri daha azdır. Biz de daha çoktur ama diğer memleketlerde refah temin edilmiştir. Türkiye’de refah temin edilmediği için muafiyet hadlerinin daha da genişletilmesi lâzımlıdır.

Muhterem arkadaşlar; bu refah kaziyesinin ne kadar nispi olduğunu cümleiniz takdir buyurursunuz. Amerika’daki refah İngiltere’deki refaha benzemez. İngiltere’deki refah İtalya’dakine benzemez. İtalya’daki refah Yunanistan’dakine benzemez. Yunanistan’daki refah Türkiye’dekine benzemez. Bunlar tamamen nispi ve izafi şeylerdir. Ama şu var; emeklilere temin edilmiş olan, umumi hayat standardına nazaran İngiltere, Amerika ve İtalya’da temin edilmiş olan statünün dununda mıdır, üstünde midir? Gelip deseler ki, İtalya emeklilerine yüzde yüz maaş veriyor, buna mukabil Türkiye emeklilerine yüzde yetmiş nispetinde maaş veriyor bu kimselere temin edilen refah tâbir caiz ise bizde daha düşük nispettedir deselerdi, belki münakaşa edilebilirdi. Emeklilerin hayat şartlarını ıslah için sarf ettiğimiz gayret inkâr kabul etmez bir keyfiyettir. Daha geçen sene bütçe sıralarında kabul buyurduğunuz bir kanunla emeklilerin maaşlarını ve diğer istihkaklarını bir misline yükseltmiş bulundunuz, bunun küçük bir hatve olduğu iddia edilemez. Bu hatve muvace-

hesinde nispi refah mukayesesinde emsallerinden ileri durumda olan emeklilere 10 - 15 milyon lira fazla vermenin emeklilerin refah seviyesi üzerinde müessir bir rol oynayacağı iddia edilemez. Türkiye'de diğer taraftan nazara alınmış olan asgari geçim indirimi muafiyetinden bu kimsele- rin istifadesi de esasen temin edilmiş bulunmak- tadır.

Hulâsa muhterem arkadaşlar, Bütçe Encüme- ninin ittihaz etmiş olduğu kararın mucip sebeplerini kısaca tekrar ederek sözlerime nihayet ve- receğim. Emeklilerin büyük ekseriyeti, üçte iki- si esasen vergiden muaftır, vergi ödememekte- dir, şu veya bu suretle geçim indirimi veya doğ- rudan doğruya tanınmış muafiyetler dolayısıy- le vergi ödememektedirler.

İkincisi, bu istisna kabul edilmediği takdir- de, ki Bütçe Encümeni kabulüne imkân bulama- mış ve reddini Yüksek Meclise arz etmiştir, ka- bul edilmediği takdirde emeklilikte vergi öde- yecek olan emekli arkadaşlarımız ancak yaşları henüz ileri seviyeye gelmemiş olan ve buna mu- kabil almakta oldukları maaşları yüksek olan vatandaşlarımızdır ve dolayısıyla kendi emsali olan diğer vatandaşlar gibi vergiye tâbi bulun- maları icabeder.

Üçüncü nokta, sigorta müesseseleriyle kıyas yapılmıştır. Sigorta müesseseleriyle yapılan kı- yas da teklifin aleyhinde yürüyecek bir kıyas- tır. Bugün birçok insanlar hayat sigortası olurlar. Hayat sigortası olan bir vatandaşın sigor- tası, için ödenen primden vergi alınmıştır.

Vergisi ödenmiş bir meblâğdan bu pirim ödenmektedir. Eğer her ay bir tasarruf maksadı- yle, hayat sigortasına yüz lira yatırılırsa bu kendisinin kazancından, yani vergisi kendisi tarafından ödenmiş bir meblâğdan ödeniyor.

ŞEFİK SAN (Adıyaman) — Onlarda da öy- le.

BEHZAT BİLGİN (Devamla) — Öyle diyen arkadaşım yanılıyor. Çünkü emekli kesenekle- rinden vergi alınmamaktadır. Emekli kesenekle- ri vergisiz olarak ödenmektedir. Eğer, emeklilik keseneklerinden bir vergi alınmış olsaydı, ke- seneklerin mukabili olan haklarında vergi mü- kerrerliği o zaman olurdu.

Aslında emeklilikten vergi almamak bahis mevzu olamaz. İstisnası icabedenler istisna edil- miştir. Yeniden istisnası istenenler ise ileri yaş

haddine gelmemiş ve ekseriyetle maaş seviyele- ri yüksek olan memur arkadaşlardır.

Nihayet ziraat sahasından vergi alınmıyor, esnaftan vergi alınmıyor dendi. Bu iddianın bu- rada bir esbabı mucibe olarak zikredilemeyece- ğini tekrar ederim. Çünkü ziraat sahasından ver- gi alınmasını arzu ediyoruz ve muhtemelen bu vergi alınacaktır. Zaruri olarak zirai kalkınma- nın tekemmülüne kadar, tam tahakkukuna ka- dar gecikmiş olan bir mesele ilelebet bu vazı- yette kalmıyacaktır.

Binaenaleyh vergi alınmıyor demek bir misal olamaz. Nihayet falandan vergi almıyoruz diye filândan da vergi almıyacak olursak muhterem arkadaşlarımız, bütçenin temelini teşkil eden Ge- lir Vergisinin birden inhidama doğru gitmesi gayet mümkündür. Her istisnayı ancak muhik bir zaruret ve mucip sebebe dayatılmak icabe- der.

Raporumuzda da arz ve izah ettiğimiz gibi Gelir Vergisinde en geniş ölçüde istisnalar ya- pılmıştır. Hattâ Avrupa ve Amerika'da bu istis- nalar yoktur. Bu istisnalar dışında mağduriyet mevcut değildir.

Bütün bu sebeplerle arkadaşlarımız Bütçe En- cümeni mazbatasını lütfen kabul buyurmalarını istirham ederim.

REİS — Saim Karaömerlioğlu.

SAİM KARAÖMERLİOĞLU (Adana) — Muhterem arkadaşlar, sosyal bir dâvanın kıs- men de olsa hallini istihdaf eden bu teklifi hu- zurunuzda getirmiş olan arkadaşlarımıza teşekkür etmeyi bir vazife bilirim.

Muhterem arkadaşlar; bu teklifin kabulü ile bu memleket hizmetinde ömürlerinin en kıymet- li zamanlarını harcamış olan memurların, emek- lilik devresinde, ihtiyarlık zamanlarında Türk milletinin kendilerini bir refaha kavuşturması yolunda bir adım atılmış olacaktır.

Emekli, dul ve yetimlere bugün verilen ma- aşların kifayetsizliğinde Yüksek Heyetinizin it- tifak halinde olduğunda hiç şüphemiz yoktur.

Gelir Vergisi Kanununda 24 ncü maddede Gelir Vergisinden muafiyetler 10 fıkra halinde tesbit edilmiş bulunmaktadır. Bu muafiyetle- rin gerekçesini o zamanın Maliye Vekili İsmail Rüştü Aksal şöyle ifade etmişti : «Biz sosyal adaleti tesis için prensiplerden ayrılmak zaru- retini duyduk»

Muhterem arkadaşlar; Gelir Vergisi prensipleri elbette ki, muhteremdir, bunlara bir diyeceğimiz yoktur, fakat sosyal zaruretler bizi bu prensiplerden ayrılmaya zorluyor. İşte bu sosyal zaruretler dolayısıyla ayrılan hususlar şunlardır : Tarım işçilerinden vergi alınmaması; kara, su avcılığı, küçük esnaf muafiyeti, hizmetçiler, öğrenci ve hükümlülerin aldıkları ücretler, iş verenler tarafından işçilere ve memurlara verilen yemek ve nakil ücretleri vergiden istisna edilmiştir. Dul, yetim ve emeklilere verilen ücretlerin bunlardan daha çok vergiden muafiyet sebeplerini ihtiva ettiği muhakkaktır.

Muhterem arkadaşlarımız; bugün şartlar emekli, dul ve yetimler için çok daha ağırlaşmış vaziyettedir. Sosyal adaletin tesisi bunların maaşlarını bugünkü şartlar altında artırmaya yahut hiç olmazsa vergiden muaf tutmak suretiyle durumlarını iyileştirmeye bizi icbar etmektedir. Teklif Maliye Encümenince kabul edildiği halde Bütçe Encümeni tarafından reddedilmiştir. Halbuki maliyenin menfaatlerini Maliye Encümeni daha çok müdafaa etmek durumundadır. Bütçe Encümeninin red gerekçesinin en başında, «Diğer ücretli memurlar aleyhine bir adaletsizlik doğacaktır» diyor. Bütçe Encümeni sözcüsü sayın arkadaşımız da bunu Yüksek Huzurlarınızda defaten tekrar ettiler. Ben bu kanaatte değilim. Diğer memur arkadaşlardan Gelir Vergisi kesiliyorsa mutlaka dul ve emeklilerden de Gelir Vergisi kesilmesi icab etmez. Emekli oldukları zaman kendilerinden Gelir Vergisi kesilmiyeceği garantisini vermek dahi onlar için bir iç rahatlığı temin eder.

Sözcü arkadaşımız diyorlar ki; «Emeklilerden Gelir Vergisi kesilmesi emeklilerle fiilen çalışan memurlar arasında bir sosyal adaletsizlik meydana getiriyor.» Sonra, yine dönüyor ve diyorlar ki; «Ziraat erbabından ve esnaftan vergi alınmadığı esbabı mucibesıyla emeklilerden de vergi alınmamasını istemek doğru mu? dur» diyor.

Arkadaşlar; emeklilerin bugün içinde buldukları geçim sıkıntısı cümlelimizin malûmudur. Hükümet için, cemiyetimizin ferdlerinin ne kadar kısmını refaha kavuşturursak elbette bir muvaffakiyet olacaktır. Bu şuna benzer : Halen bütün Türkiye'nin okula ihtiyacı var, bunları nazara alalım. Bu okulların hepsini bir-

den temin edemiyoruz diye hiç mi okul yaptırmıyalım? Ne kadar okul yaptırabiliyorsak onları yaptırmamız lâzımdır. İşte biz küçük memurları belki vergiden muaf tutamıyoruz, ama hiç olmazsa emeklilerden vergiyi kısabiliyorsak ve buna zaruret varsa mutlaka kısmamız icabeder. Arkadaşımın ters taraftan ele aldığı mütalâalarını bendeniz şu sözlerimle cerhetmiş olduğumu zannediyorum. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

Sonra, hiçbir memlekette bulunmayan muafiyetleri bu 24 ncü maddeye koyduklarını söylüyorlar. Belki bu doğrudur ama emekli maaşlarından Gelir Vergisinin her memlekette alındığını da söylüyorlar ki, işte bu doğrudur. Ben İngiltere'de emeklilerden vergi alınmadığını iddia ediyorum arkadaşlar. Bu söz, Kemal Özçoban'ın Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesinin müzakeresi sırasındaki sözüdür. «İngiltere'de emeklilik maaşlarının kâffesi Gelir Vergisinden muaftır» demişlerdir. Özçoban'ın bu sözünü müzakere zabıtlarından tetkik ettim. Bunlar o gün Hükümet tarafından tezkip edilmemiştir. O gün imkân yoktu, fakat bugün haydi haydi vardır. İngiltere sosyal dâvaları başarmış bir millettir. Bizim de onu örnek alıp bunu muvaffakiyetle neticelendirmemiz her halde yerinde olur.

Sonra bütçeye ağır bir külfet tahmil edeceğinden bahsediliyor. Elhamdülillâh 8 milyara varan bir bütçeye malik bulunuyoruz. Hatta bu bütçe içinden imkân bularak İstanbul Operasına 75 milyon lira tahsisat da ayırabiliyoruz. Bu kadar tahsisatı ayırabilen Türk milleti kendisine bu kadar hizmet etmiş ve neticede tekaüde sevk edilmiş emeklilere ve bunların dul ve yetimlerine 17 milyon lira verirse; iftihar etmez mi? Bendeniz Sırrı Atalay arkadaşımızın bu teklifinin kabul edilmesini Yüksek Heyetten rica ediyorum. Kabul edilmediği takdirde Bütçe Encümeni Sözcüsü arkadaşımızın ileri sürdüğü mütalâayı ele alarak bendenizin bir teklifi olacak.

Arkadaşımız diyor ki, «Bu kabul edildiği takdirde yüksek maaşlı emekliler de vergiden kurtulacaktır. Küçük maaşlı olanlardan zaten vergi almıyoruz. Bunun kıstası nedir? Bunu bilmiyoruz.»

Bendeniz bir teklif yapacağım. Yine yüksek maaşlılardan vergi alınsın ama hiç olmazsa

çok az maaş alan emekli, dul ve yetimler bu Gelir Vergisinden muaf tutulsun. Bu suretle Bütçe Encümeninin bu husustaki endişesi izale edilmiş olur. Ümid ederim ki, benim bu teklifime iştirak edeceklerdir. Teklifim şu : «Bilümmum emekli, dul ve yetim maaşlarının Devlet bareminin 12 nci derecesine tekabül eden miktarı vergiden muaftır» yani ayda üç yüz lira, üç ayda dokuz yüz lira alan maaş sahipleri Gelir Vergisinden istisna edilsin. Bu teklifim kabul edildiği takdirde zaten Bütçe Encümeniyle ittifak haline gelmiş olacağız.

Mâruzatım-bundan ibarettir.

REİS — Münib Hayri Ürgüblü.

MÜNİB HAYRİ ÜRGÜBLÜ (Nevşehir) — Muhterem arkadaşlar, emekli maaşları kesilirken emekli aidatı olarak memurların ödediği nispetlerden esasen vergi alınmamış olmasından muhterem arkadaşım Behzat Beyefendi bahsettiler. Bu doğrudan doğruya Hükümeti alâkadar eden bir mevzudur. Bunların vergiye tâbi tutulmaları icabediyorsa bir kanun getirirler ve onu da vergiye tâbi tutarlar. Fakat bizim mevzuumuz bu değil. Emekli, dul ve yetim maaşlarının vergiye tâbi tutulması lâzım mıdır, değil midir? Biz bunun üzerinde duruyoruz.

Arkadaşım asgari geçim haddi mevzuundan bahsettiler. Malûmu âlileriniz Gelir Vergisi Kanununda muayyen bir geçim haddi tesbit edilmiştir. Emekli maaşı gelir olmadığına, ancak geçim olduğuna göre, bundaki geçim haddi seviyesini kendilerinden alınmakta olan verginin büsbütün kaldırılması suretiyle telâkki etmek daha isabetli olur.

Arkadaşlar, bu kürsüden bu verginin portesinin 17 milyon lira olduğunu öğrendik. Şu nispet hiçbir zaman yedi milyarlık bir bütçede nazarı dikkate alınacak, üzerinde durulacak ve bu vergiyi kabul etmemeye gidecek bir nispet değildir. Hattâ tâbir caizse yedi milyarlık bütçede 17 milyonu çıkırırsaak geriye yine yedi milyar kalır. Nispet bu kadar küçüktür.

REİS — Buhanettin Onat buyurun.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Arkadaşlar, Behzat Bilgin arkadaşımızı çok takdir ederim. Meclisin hissiyatı, rikkati bazan şahlandır, bir mecrada önüne geçilmiyecek bir sel gibi akar, gürül gürül seyredir gider. Fakat Behzat Bilgin arkadaşım hiç istifini ve soğuk kanlılığını

bozmadan Bütçe Komisyonuna yaraşan bir ruh ve karakter haleti içinde noktai nazarını müdafaa eder. Kendisini tebrik ederim. Ama bazı hususlarda olduğu gibi bugünkü konuşmalarında da haklı olmadıklarını tebarüz ettirmek isterim. Çok belîğ, veciz konuşuyorlar, mantıki konuşuyorlar. Fakat Abdülhak Hâmid'in bir sözü vardır : «Bir güzel söz samiaya hoş gelir ama, hakikata uymadığı zaman kulaktan kalbe gidecek yol bulamaz.»

Karşımızda bir meslek uğruna ömrünü vermiş bir emekli zümresi var...

RIZA TEKELİ (Adana) — Hep öyle, hep öyle, siz sanatkârlar da...

BURHANETTİN ONAT (Devamla) — Benim emeklilik hakkım yoktur, maalesef sanatkâr da değilim. Kendi hakkımı müdafaa eder gibi konuşmuyorum.

Bir ömür vermiş, birçok mahrumiyetlerin ızdırabını çekmiş, bir devir yaşamış artık bir kenara çekilip rahat edecektir. Bugün bu emekli zümresine temin ettiğimiz refah en yüksekinden en dün seviyesine kadar nedir? Arkadaşlarımız 1 500 lira maaş alanlardan bahsediyorlar. Niçin en yüksek seviyeyi alıyorlar? Böyle dahi olsa çoluk çocuga karışmış, belki oğlunu, kızını evlendirmiş ama torun gene büyük babasının eline bakar durumdadır. Emekliye verdiğimiz maaşla bilâ kaydü şart bu emekli zümresini memnun etmiş durumda mıyız? Hayır arkadaşlar. Elimizden geleni yapmışızdır, daha büyük imkân bulsaydık daha iyisini yapacaktık, imkân bulamadığımız için yapamadık, ama, bununla beraber itiraf edelim ki, bunları istediğimiz şekilde refah seviyesine ulaştırmış değiliz. Böyle olduğuna göre iki yol var: Ya bunların maaşlarını artırmak, yahut bugün almakta oldukları maaşlardan kesilmekte bulunan Gelir Vergisini bağışlayarak bir az daha kendilerine refah imkânı sağlamak. Maaşlarını artıralım deseydik Behzat Bey arkadaşımız daha çok konuşacaktı burada. Bunun için kestirme yola gitti arkadaşlarımız.

İkincisi; bu para nereden çıkıp, nereden kesilip veriliyor? Vaktiyle çalışırken, eli ayağı tutarken dışından turnağından artırıp Emekli Sandığına yatırdığı kendi paracıklarıdır bunlar. O zaman maaşlarının heyeti umumiyesinden bir Gelir Vergisi almışız. Bu sefer artık bir kenara çekilmiş, hayatının son günlerinde kimseye muh-

tacolmayacak, yarımın endişesine kapılmıyacak şekilde bir hayat sürmesi lâzımgelirken, vaktiyle ödemiş olduğu paranın mukabilinde verdiğimiz bir dilim ekmeğin bir kenarından biraz daha kesmek istiyoruz. Olmaz arkadaşlar, doğru bir hareket değildir bu!

Şimdi, vergi nedir? Bir prensip ortaya koyuyorlar: Vergi alınmalıdır diyorlar. Doğru. Bizde bir nafaka tâbiri vardır. Bir insanın nafakası, günlük asgari ihtiyacı demektir. Bunun üstünde bir kazanç sağlarsa, Devlet hakkı olarak ondan bir vergi alınır. Ama bu millet; bilhassa şu son yarım asırda, son harbler esnasında, yediği bir lokma ekmeğinin yarısından fazlasını Devlete ve orduya bağışlamış bir millettir. O zaman fedakârlık yapmasını bilmıştır. Bir sükûn ve refaha eriştiği zaman bırakınız bu lokmasını rahat rahat yesin. Ondan Gelir Vergisi diye bir vergi artık almıyalım arkadaşlar. Dedğim gibi, faal olduğu zaman maaşından bu vergiyi kesmişler.

BÜTÇE ENCÜMENİ M. M. BEHZAT BİLGİN (İzmir) — Keseneklerden vergi alınmaz. Kesenekler çıkar, diğer kısımdan vergi kesilir.

BURHANETTİN ONAT (Devamlı) — Bugün memur maaşlarından vergi almıyor muyuz?

Vermiş bir kere maaşından. Bir koyundan kaç post yüzülür arkadaşlar? Diyoruz ki, henüz bunun hepsinden almıyoruz, ancak 1/3 nispetinde olan emeklilerden alıyoruz. Öyle ise telâşları nedir? Diyorlar ki «Çalışabilecek yaşta olanlar oluyor. Bunların bir kısmı çalışabilecek durumdadır.» Şimdi mukadder bir soru var. Bu emekliye ayrılan bu zat çalışıp para kazanabilecek kadar bir enerjiye sahip ise ne diye tekaüt ettik onu? (Sağdan, alkışlar) Ne diye tekaüt ettiniz? Bir ömür sarf etmiş, hayatının, meslekinin en verimli çağına gelmiş bir memuru alıp emekliye ayırdığınıza göre demek ki artık o faal bir durumda değildir. Şayet bu şahıs faal ise hizmetini yapsın, maaşını alsın vergisini de versin. Fakat biz emekliye ayrıldığı andan itibaren bir adama «Elin ayağın tutuyor, bilmem ne valiliğinde bulunmuşsun, şu yüksek memuriyette bulunmuşsun ama zararı yok, git bir mağazada kâtiplik yap da beş on kuruş para kazan» diyemeyiz.

Behzat Bey arkadaşım bâzi tezatlarla düştüler. Esnaf Vergisinden, Ziraî Gelir Vergisinden bahsettiler, «Bunların alınmaması buna misal

teşkil edemez» dediler. Ve ilâve buyurdular, «Meclisin büyük bir ekseriyeti Ziraî Verginin alınmasına taraftardır.» Demek ki Meclis (bîlâ kaydû şart Gelir Vergisinin indirilmesine azmetmiş, bu yolda fikir yürüten, hisler besliyen topluluk değildir. Bugün ise daha çok politik reaksiyonları olacak olan bir vergi mevzuunda dahi günlük nafakasını çıkaran fakir çiftçiden değil ama, bahçesinden yüz binleri alandan, pamuk tarlasından milyonları kazanandan vergi alınсын diyen bu heyetin, Büyük Millet Meclisinin bir atıfet mevzuunda; «Efendim emeklilerden alınan Gelir Vergisi alınmasını» demesindeki hissiyatı takdir etmek lâzım. Demek ki Meclisin isabetli anlayışı ile zamanına göre alınmasının, yine zamanına göre alınmamasının doğru olduğunu biliyor.

Nitekim arkadaşlar, Esnaf Vergisi alındığı sırada idi, henüz bu vergi kalkmamıştı. Ben bu kürsüden iki defa haykırmış; «Sırtında su taşıyarak nafakasını çıkarmaya çalışan esnaktan senede 40 lira vergi alınırken, bahçemin bana getirdiği refaktan utanıyorum, adalet nasfet dâhilinde Ziraat Vergisi alalım» demişimdir. O gün o şekilde konuşan arkadaşınız bugün Büyük Millet Meclisinden yalvarıyor, diyor ki, bu memlekete hizmet etmiş alınları dökmüş, çoluğunu çocuğunu da yetiştirmiş, artık kenarda rahat etmeye anasının alk sütü gibi istihkak kesbetmiş olan bu emeklilerin, (Çok maaş alandan da, az maaş alandan da istisna yapmadan) maaşlarını Gelir Vergisinden muaf tutalım. Hak ondadır; adalet ondadır ve isabet ondadır kanaatindeyim. Takdir yine sizindir, arkadaşlar. (Alkışlar)

REİS — Hamdi Öner.

HAMDİ ÖNER (Adana) — Muhterem arkadaşlar, bu teklif hakikaten cemiyetimizin bugün hem en ıstıraplı hem de en hassas bir mevzuuna temas etmektedir.

Şahsan düşünüyorum, vergi vatandaşın hayatiyetini muhafaza bakımından Devlete yaptığı bir yardımdan ibarettir. Bâzi malî ve iktisadi tarifler de olabilir. «Devletin hayatiyetinin idamesi bâzi masraflara mütevakkıftır. Gelirli vatandaş geliri nispetinde Devletin hayatiyeti için bu fedakârlığı yapmaya ve yardıma davet edilmiştir.» denilebilir.

Emeklilik aylığı da ömrünün en verimli çağlarını Devlet hizmetine hasretmiş ve artık mâise-

tini teminde tamamen aciz haline düşmüş bir vatandaşın Devlet yardımınıdır. Bana öyle geliyor ki, Devlet, muhtacı himmet bir dededen tekrar himmet bekler duruma düşüyor.

Arkadaşlar, hakikaten emekliye bu mahiyette bir yük tahmini telâfisi imkânsız durum doğurmuştur. Devlet artık maiyetini teminden âciz duruma gelmiş, kendisine uzun seneler hizmet etmiş bir vatandaşın bir taraftan sosyal yardımında bulunuyor, elini uzatıyor, diğer taraftan da benim birtakım masraflarım var, sen bana yardım et diyor. Demek ki, bünye ve mahiyeti itibarıyla şu durum bir tezat arz etmektedir. Evveleminde dikkatinizi bu mevzu üzerine çekerim.

Sonra, yirmi beş sene, otuz sene hizmet eden vatandaşın maaşlarından peyder pey vergi kesiliyor ve bunları muhtelif kazanç kollarında Emekli Sandığı işletiyor. Bilâhara bu para maaş olarak kendisine verildiği zaman da ikinci bir kesintiye, vergiye tâbi tutuluyor ki, bu içtimai adalet duygusu ile kabili telif değildir, üzerinde hakikaten durulacak bir mevzudur, ıstırap arz eden bir meseledir. Bunun üzerinde çok konuşmak mümkündür.

Büyük Meclisin bu gibi mevzularda âtîfet gösterdiği cümlelerin malûmudur, bu bakımdan teklifin reddi cihetine gideceğini tahmin etmem. Ancak emekli olup da bâzı hizmetlerde kazanç temin etmekte olanlarla hiçbir geliri olmayan emeklilerin durumunu yekdiğerinden tefrik ederek sosyal adalete varan bir yol bulabiliriz.

Arkadaşlar, hakikaten şartlar değişmiştir. Bugün büyük bir şehirde mütevazî bir mesken 300 liradan aşağı değil. Oturulabilecek orta bir daire 500 liradır. Emeklilerin yüzde kaçı bu maaşa kavuşmuşlardır. Hayatın bu kadar ezici pençesi altında büyük müşkülâtla yaşamaya çalışan vatandaşın el uzatmak icabederken ondan kendisinin verdiği gelirden bir miktarını tekrar istemek ve vergi olarak bunu çekmeye çalışmak bugünkü şartlar içerisinde izahı müşkül oluyor. Kendilerini yani Maliye nizamını tesis ve korumakla vazifeli görenlerin de burada bildirdikleri gibi memlekette bir de sosyal adaleti rencide eden bir müsavatsızlık mevcudolursa o zaman bu ıstırap hencesi olarak artar. Bu vaziyet karşısında emekli vatandaşın bu ıstırapta tahammül beklemek yerinde olmaz. Vatandaşın bunu haksız göreceği birtakım muhakemelere sürükleyebilir.

Tekrar geçenlerde de bir vesile ile söyledik. Fakat gene arz edelim: Kendilerinin de Devlet gelirlerinin muhafazası ve israfı önleme zihniyetini daima iyi karşılarız. Ama Maliyeci arkadaşlarda hiç değişmeyen bir zihniyetleri var: Neii Hazineyi bütün sosyal dâvaların, adaletin, mantığın, her şeyin üstünde tutmaları... Bugün yine aynı zihniyetle karşı karşıyayız. Bu mevzu üzerinde arkadaşlarımız da tamamen ittifak halindedir. Bu kürsüde konuşan bütün hatipler de aynı durumu, meselenin aynı mahiyetini belirttiler. Ben de Münip Hayri Ürgüplü arkadaşımızın görüşlerine iştirak ediyorum. Bu kanunun müzakereye alınması ve memlekette çekilen ıstırapta mümkün merete bir çare bulunması hususunda mesai sarf edilmesine imkân verilmesini Yüksek Meclisten rica ederim.

REİS — Sırrı Atalay, buyurun.

SIRRI ATALAY (Kars) — Mâruzatım çok kısa olacaktır. Evveleminde Behzat Bilgin arkadaşımızın beni itham eden bir sözüne cevap vereyim.

Ben, her ne sebepten ise kendisine şirin görünmemekteyim. Bu bakımdan söylediklerimi yanlış anlamaktadırlar. Demin kürsüde konuşurken, teklifin Maliye Encümeninde ekseriyetle kabul edildiğini, Bütçe Encümeninde ekseriyetle reddedildiğini ifade etmiştim. Benden sonra kürsüye çıkan muhterem sözcü arkadaşımız; Sırrı Atalay, teklifin Maliye Encümeninde ittifakla kabul edildiğini söyledi, zihinleri yanlış yola sevk ediyorlar. Bu sebeple hakikati açıklıyayım, dediler. Müsaade ederseniz zapta geçen sözlerimi okuyayım. «Teklif Maliye Encümeninde ekseriyetle kabul edilmiş, Bütçe Encümeninde de ekseriyetle reddedilmiştir.» Sözlerim bu şekilde zapta geçmiştir. Arkadaşım kendisine bir gerekçe hazırlamak için sözlerimi tahrif etmiştir, tashih ederim.

Behzat Bilgin arkadaşım yine bir hususu şöyle bir temasla geçitirdiler. Ben, emekli, dul ve yetim aylıklarından Gelir Vergisi kesilmemesini; emekli, dul ve yetimlerin huzura kavuşmasının bir yolu olarak da, asgari geçim hadleri üzerinde bir değişiklik yapılması icabeder dedim. Sözcü başka memleketlerde Gelir Vergisi veya buna benzer vergi muafiyetleri pek azdır, emekli durumu bizden farklı değildir, dediler. Halbuki oralarda memurların durumu düzeltil-

miştir. Sayın Hasan Polatkan'ın Vekil bulunduğu bir sırada mütaaddit Avrupa memleketlerindeki maaş durumlarını tetkik eden Maliye Vekâletinin bünyesinden kurulan bir heyetin tanzim ettiği «Memur aylıkları» isimli bir eser elimizde bulunmaktadır. Şimdi yanımda değil, böyle bir münakaşa açılacağını bilmiyordum. Ama hâfızama itimadedirim. Orada tesbit edilmiştir ki, bütün dünya memleketlerinde, pek tabii olarak demokratik ve hür dünya memleketlerinde, memur statüleri üçe ayrılmaktadır. Birincisi-ki bizim memleketimiz de bu gruptadır - memurlarına ancak geçinebilecek kadar maaş veren memleketler, yani ölmeyecek derecede asgari bir maaş temin eden memleketler. Diğer bir kısım memleketlerde ise memurların biyolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarını temin edecek bir aylık ve ücret verilmektedir. Üçüncü gruba giren memleketlerde ise içinde bulunduğumuz hayatın icabettirdiği konforu temin edecek bir maaş ve ücret verilmesidir. Yani içtimai hayatın ve günün ihtiyaçlarının icapları ne ise, memura veya dul ve yetimine, o temin edilmektedir. Bu hayatın gerektirdiği bütün ihtiyaçlar, çocuğunun tahsil masrafı, televizyon, telefon masrafları, sinema, tiyatro, eğlence, kitap, seyahat masrafları da buna dâhildir. Kaldı ki, Bütçe Encümeni Sözetüsü, hangi memlekette emekli ve yetimler müreffeh vaziyettedir, diyor. Daha memuriyeti, hizmet müddeti içinde memurunun konforu ve içinde bulunduğu hayat şartlarının bütün ihtiyaçlarını temin eden memleketler elbette ki onu emekliye sevk ettikten sonra da değişen şartlar dâhilinde onun refahı uğrunda gerekli zamları yapmaktadır. Emekliler için de bu konfor temin edilmiştir. İngiltere'de, Fransa'da, İsveç ve İsviçre'de emekliye ayrıldıktan sonra da memuriyetindeki refah ve konfor kendisine Devletçe temin olunmaktadır. Demin de arz ettim, bir tetkik neticesini tarafızsız bir heyet tarafından tesbit edilmiş bu üç kategori ile bizim durumumuzu karşı karşıya getirirsek arkadaşımızın beyanlarının insafla tetkika tâbi tutulamıyacağı aşikârdır.

Şimdi muhterem arkadaşlar, emekli, dul ve yetimlerin aylıklarının hukuki mesnedi nedir? Bu bir aylık mıdır, maaş mıdır, bir atıfet midir? Yoksa bu bir içtimai yardım mıdır, bir sigorta mıdır? Bugün bunun üzerinde kesin bir şey söylemeye imkân yoktur. Ve hukuki bir mesnet-

ten mahrumdur. Bu mevzu üzerine dikkatle eğilirsek görürüz ki, demin arz ettiğim memleketlerde, memuruna refah seviyesi, konfor seviyesi temin eden memleketlerde bu bir içtimai sigorta, içtimai bir yardım olarak mütalâa edilmektedir. Ve böyle olması lâzımdır. Diğer taraftan Gelir Vergisinin, tamamıyeti ve ferdin malî takati nispetinde devlet masraflarına işiraki esası vardır. Bu ciheti bir kenara atamayız, fert yıllarca âmme hizmeti görmüş, vergi payına iştirak etmiştir. Yetim, dul ve emekliye bağlanan aylık içtimai yardımdır. Bu sebeple vergi prensipleri ile meseleyi gözmeye imkân yoktur. Binaenaleyh bünyesi içtimai yardım olan emekli, dul ve yetimlerin bu aylıkları bizatihi bir içtimai yardım sigortasıdır. Esasen Emekli Sandığı Kanununun 26 ncı maddesinde de içtimai sigortalardan Gelir Vergisi kesilmediğine göre burada Gelir Vergisi kesilmesi hukukan mümkün ve doğru olmaz.

Bu sebepledir ki lütuf buyurun; bununla yapılacak iş; ayda vasati olarak yetim, dul ve emeklilere şahıs başına 35 lira gibi vesati bir şey temin edecektir. Onlara getireceği refah payı ayda 35 lira civarındadır.

Behzat Beyin rakamları da bunu gösteriyor. yüz bir bin kişi muafıtır. Yekûn 149 bindir. 48 bin kişiye 17 milyonu bölersek, 48 bin kişi de muaf olursa, ceman 361 milyon mudur bu; muaf olan 229 milyon. Kesilen vergi miktarı 17 milyondur. 48 bin kişi için 17 milyon bir yük yahut temin edilmemiş gibi olacaktır. Yahut bütçe bu miktardan mahrum kalacaktır. Yılda beher emekliden kesilen vesati 350 liradır ki ayda 30 - 35 lira civarında bir miktar yardım sağlanmış olacaktır.

Buhanettin Onat Beyin veciz olarak ifade ettikleri gibi, yıllarca ömür harcamış ve yıllarca Devlete Gelir Vergisi vermiş vatandaşlara verilen içtimai yardımlardan vergi kesmeye hukukan imkân yoktur.

REİS — Efednim, söz almış daha mütaaddit arkadaşımız mevcut. Şu anda iki de kifayet takrirleri verilmiştir. Bu mevzu ile ilgili olarak arkadaşlarımızın da takrirleri var. Fakat şu anda karar nısabının ademi mevcudiyeti dolayısıyla 16 Aralık Çarşamba günü saat 15 de toplanılmak üzere İnikadı kapatıyorum.

Kapanma saati : 16,45

6. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu'nun, Çubuk kazasından Esenboğa Hava Alanına kadar olan şosenin asfaltlanması hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Nafia Vekili Tevfik İleri'nin tahriri cevabı (7/577)*

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Nafia Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassutlarımı saygılarımla rica ederim.

Ankara Milletvekili
Mehmet Ali Ceritoğlu

Soru :

Ankara iline bağlı Çubuk ilçesinden Esenboğa Hava alanına kadar olan şosenin bir an evvel asfaltlanması için Hükümetçe ne düşünülmektedir?

T. C.

Nafia Vekâleti

12.XII.1959

Hususi Kalem Müdürlüğü

Sayı : 981

T. B. M. Meclisi Reisliğine

16 . XI . 1959 gün ve 7 - 577/3480 - 14953 sayılı yazılarına karşılıktır :

Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu'nun yazılı sual tahriri aşağıda cevaplandırılmıştır.

Esenboğa iltisakı - Çubuk yolunun bitümlü kaplanmasına bu yıl başlanmış ve 2 Km. si yapılmıştır. Mezkûr yol 1960 yılında ikmal edilecektir.

Saygılarımla arz ederim.

Nafia Vekili

T. İleri

2. — *Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu'nun, Kırıkkale - Keskin şosesinin asfaltlanması hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Nafia Vekili Tevfik İleri'nin tahriri cevabı (7/578)*

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Nafia Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini saygılarımla rica ederim.

Ankara Milletvekili
Mehmet Ali Ceritoğlu

Soru :

Kırıkkale'nin bir mesire yeri olan Keskin ilçesinden Kırıkkale ilçesine kadar olan 28 kilometrelik şosenin asfaltlanması hususunda Vekâletçe ne düşünülmektedir?

T. C.

Nafia Vekâleti

12.XII.1959

Hususi Kalem Müdürlüğü

Sayı : 982

T. B. M. Meclisi Reisliğine

16 . XI . 1959 gün ve 7 - 578/3482 - 14955 sayılı yazılarına karşılıktır :

Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu'nun Keskin - Kırıkkale yolunun asfaltlanması ile ilgili yazılı sual tahriri aşağıda cevaplandırılmıştır.

Bütün yolların kısa zamanda asfaltlanmasına imkân olmadığından, bitümlü kaplama yapılacak yollar, iktisadi önem dereceleri ve trafik durumları gibi faktörler göz önüne alınarak, peyderpey ele alınmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Nafia Vekili

T. İleri

3. — *Tokad Mebusu Şahap Kitapçı'nın, Bedii Faik'in «Ay Bizindir» isimli romanının tefrika edileceğine dair olan ilânının İstanbul ve Ankara Radyo idareleri tarafından kabul edilmediğinin doğru olup olmadığına dair sualine Çalışma Vekili, Basın - Yayın ve Turizm Vekâleti Vekili Halûk Şaman'ın tahriri cevabı (7/671)*

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

Aşağıdaki sorunun Basın - Yayın ve Turizm Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini saygılarımla rica ederim.

Tokad Mebusu

Şahap Kitapçı

İstanbul'da münteşir Dünya gazetesi muharrirlerinden Bedii Faik'in 1 Mayıs 1959 gününden itibaren tefrika edilmeye başlanan «Ay Bizindir» isimli romanının tefrika edileceğine dair olan ilânın İstanbul ve Ankara Radyo idareleri tarafından kabul edilmemiş olduğu doğru mudur? Doğru ise, bunun sebebi nedir?

T. C.

Basın - Yayın ve Turizm

Vekâleti 12. XII. 1959

Sayı : 73

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Yüksek Riyasetine

30. XI. 1959 tarih ve 3174 - 13074 sayılı yazıları karşılığdır :

Bedîî Faik'in «Ay Bizimdir» isimli romanın tefrika edileceğine dair olan ilânının İstanbul ve Ankara Radyo idareleri tarafından kabul edilmediğinin doğru olup olmadığı hakkında, Tokad Mebusu Şahap Kitapeî tarafından verilen tahriri sual takririne ait cevap ilişikte sunulmuştur.

Soru sahibine duyurulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Çalışma Vekili
veBasın - Yayın ve Turizm
Vekâleti Vekili
Halûk Şaman

Radyolarda yapılacak ilân ve reklâmlardan alınacak ücretler ve bu ilân ve reklâmların yayın şekli 27. I. 1951 tarih ve 3/12402 sayılı İcra Vekilleri Heyeti Kararı ile tasdik edilmiş olan Radyo İlân ve Reklâm tarifesinde tesbit edilmiştir.

Bu tarifenin 3 ncu maddesinin son fıkrası her nev'i ilân ve reklâmları kabul edip etmemekte radyo idarelerini muhtar bırakmış ve ilânı kabul etmeme halinde sebep gösterme mecburiyeti bulunmadığını da kaydetmiştir.

Bahis konusu ilânın Ankara Radyosunda yayınlanmaması yaptırılan tahkikata göre, o günlerde gelmiş olan ilânların fazlalığından ve bunların hepsinin neşri halinde radyonun normal programlarının aksaması gibi bir halin zahir edeceği ve buna mahal verilmemesi gerektiği mütalâasından ileri gelmiştir.

Bahis konusu ilân İstanbul Radyosunda yayınlanmıştır.

Bu mevzuda vekâletimizin tanzihini de Dünya Gazetesinin 1 Mayıs 1959 tarihli nüshasında intişar etmiştir.

Bu ilânın neşrinde hiçbir mahzur görmediğimizi saygı ile bildiririz.

4. — Ordu Mebusu Ferda Güley'in, Behçet Kemal Çağlar'ın, İstanbul Radyosundaki işinden

çıkartılması sebebine dair sualine Çalışma Vekili ve Basın - Yayın ve Turizm Vekâleti Vekili Halûk Şaman'ın tahriri cevabı (7/669)

11. V. 1959

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sorunun Basın - Yayın ve Turizm Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygı ile rica ederim.

Ordu Milletvekili
Ferda Güley

Soru :

Uzun müddetten beri İstanbul Radyosunda «Şiir dünyamız» saatini başarı ile idare eden milliyetçi şair Behçet Kemal Çağlar'ın görülen lüzum üzerine kaydıyla âniden işinden çıkarılmasının sebebi nedir?

T. C.

Basın - Yayın ve Turizm

Vekâleti

12.XII.1959

Sayı : 72

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine

30. XI. 1959 tarih ve 3161-13019 sayılı yazıları karşılığdır :

Behçet Kemal Çağlar'ın İstanbul Radyosundaki işinden çıkarılması sebebine dair Ordu Mebusu Ferda Güley tarafından verilen tahriri sual takririne ait cevap ilişikte sunulmuştur.

Soru sahibine duyurulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Çalışma Vekili ve
Basın - Yayın ve Turizm
Vekâleti V.
H. Şaman

Behçet Kemal Çağlar İstanbul Radyosunda (D) cetvelinde memur olarak vazife görmekte idi. 3656 sayılı Teadül Kanununun 19 ncu maddesi D cetvelinde ücret alanların o kanun hükmüne tâbi olmadıklarını bildirir. Memurun Kanununun 3 ncu maddesi sarahati de bunu teyid eder. D cetvelinden ücret alanların tayıni ve işten çıkarılması doğrudan doğruya daire âmirlerinin salâhiyetine bırakılmıştır. Behçet Kemal Çağlar'ın vazifesinden ayrılması hususu da yukarıda zikredilen kanun hükümlerinin tatbiki mahiyetindeki bir takdir ve tasarruftan ibarettir.

5. — Burdur Mebusu Âlim Sipahi'nin, küçük el dokuma sanayi ile meşgul olan vatan-

daşların durumu hakkında ne düşünül­düğüne dair sualine Ticaret Vekili Hayrettin Erkmen'in tahriri cevabı (7/719)

28 . VI . 1959

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sualimin Ticaret Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassutunuzu rica ederim.

Burdur
Âlim Sipahi

Yıllardan beri geçimini küçük el dokuma sanayii ile temin elen, son iktisadi tedbirler muvacehesinde, gerek kredi darlığından ve gerekse mamullerinin satılmaması yüzünden işsizlik ve geçim sıkıntısı içinde bulunan dolayısıyla ahlak tehlikesiyle karşı karşıya gelen yüzbinlerce el dokuma erbabı vatandaşlar hakkında ne düşün­lmektedir?

T. C.

Ticaret Vekâleti
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı : 1/1794

11.XII.1959

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
9.XII.1959 tarih ve 7-719/3356-14418 sayılı yazıya cevap :

Küçük el dokuma sanayii ile meşgul olan vatandaşların durumu hakkında ne düşün­ldüğüne dair Burdur Mebusu Âlim Sipahi tarafından verilen tahriri sual takriri, Sanayi Vekâletini ilgilendirdiğinden, ilişik olarak iadeten takdim kılınmıştır.

Saygılarıyle.

Ticaret Vekili
Hayrettin Erkmen

6. — Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu'nun, Ankara'nın Keskin kazasında inşasına başlanılan İmam - Hatip Okulu binasının ikmali için yardım yapılması hususunda ne düşün­ldüğüne dair sualine Devlet Vekili İzzet Akçal'ın tahriri cevabı (7/525)

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sorunun Başvekil tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygı ile rica ederim.

30 Nisan 1959

Ankara Milletvekili
Mehmet Ali Ceritoğlu

Keskin kasabasında hayırseverlerin yardımı ile 1957 senesinde inşasına başlanılan İmam - Hatip Okulu binası maddi imkânsızlıklar yüzünden yarıda kalmıştır. Memleketimize bir kültür müessesesi kazandıracak olan bu binanın ikmali için kasabada okul inşaatı ile meşgul olan derneğe yardım yapılması hususunda Hükümetçe ne düşün­lmektedir?

T. C.

Devlet Vekâleti
Hususu Kalem Müdürlüğü

12.XII.1959

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

8.V.1959 tarih ve 7-525/1325 sayılı yazılarına cevap :

Ankara'nın Keskin kazasında inşa olunan İmam - Hatip Okulu binasının ikmali için ne düşün­ldüğüne dair Sayın Başvekilin yazılı olarak cevaplandırması isteğiyle Ankara Mebusu Ali Ceritoğlu'nun sual takririyle ilgilidir :

1. Keskin kazası merkezinde müteşebbis dernek tarafından bir İmam - Hatip Okulu binasının yaptırıldığı, bu maksatla mahallen temin edilen 80 000 lira ile birinci katının ikmal edildiği,

2. Derneğin elinde nakit 5 000 lira para ile 20 000 lira değerinde malzeme bulunduğu,

3. Binanın projesine göre, tamamlanabilmesi için 150 000 liraya ihtiyaç hâsıl olduğu,

4. Ziraat Vekâletince de, bu okul inşaatı için 75 m³ tomruk yardımı yapıldığı, sözü geçen Vekâletin vâkı işarlarından anlaşılmıştır.

Dernekçe yaptırılan bu bina için Maarif Vekâletine her hangi bir bilgi intikal etmediği gibi Keskin kazasında böyle bir okulun açılması da mümkün görülememektedir. Bir katının ikmal edildiği anlaşılan binanın başka bir maarif hizmetine tahsis edilmesi ve bu takdirde binanın ihtiyaca göre ikmal ettirilmesi hususunda Maarif Vekâleti gereken alâkayı gösterecektir.

Durumun takrir sahibine duyurulmasına müsaadelerinizi arz ederim.

Devlet Vekili
İzzet Akçal

TASHİHLER

7 . XII . 1959 tarihli On Birinci İnikat Zabıt Ceridesinde aşağıdaki tashihler yapılacaktır.

Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
303	2	15	(Hayat sigortalarının)	(Hayat sigortalılarının)
303	2	27 - 28	sigortalarının müteneffilerinin	sigortalılarının ve müntefilerinin
307	1	32	kabul edilmiştir.	kabul edilmemiştir.
309	2	15	Hazine için de	Bu hazine için de
310	1	1	bağlı bulunmaktan	bağlı bulunurken

TASHİH

14 ncü İnikat zabıt ceridesinin 360 ncı sayfasının 1 ncı sütunun son satırındaki «155 S. Sayılı matbua», «165 S. Sayılı matbua» olarak tashih edilecektir.

Muş Mebusu Şemşi Ağaoğlu ve iki arkadaşının, Gelir Vergisi Kanununun 6247 sayılı Kanunla değiştirilen 24 ncü maddesinin 1 numaralı bendinin tadili hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/130)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İlişik esbabı mucibe gereğince, emekli, dul ve yetim aylıklarından Gelir Vergisi kesilmemesi hakkındaki ilişik kanun teklifimizin Yüksek Mecliste görüşülmek üzere tavassutlarınızı saygılarımızla arz ve rica ederiz.

Kayseri Mebusu
H. Karmel

Nevşehir Mebusu
Münib H. Ürgüblü

Muş Mebusu
Ş. Ağaoğlu

MUCİP SEBEPLER

1. Memurlarımızın mesleklerine bağlanması, daha feragatle çalışması istikballerinin iyi bir şekilde sigorta edilmesine bağlıdır. Bu sigorta ne kadar cazip olursa memurdan o kadar iyi randıman alınır.

2. Bir memurun istikbali tekaütlüğüdür. Bütün varlığını Devlet mekanizmasının mümkün olduğu kadar iyi bir şekilde işlemesi için sarf eden memur, enerji ve kabiliyeti tükenince, kendisinin bir posa gibi atılmıyacağına emin olmalıdır. Hizmetlerine mükâfaten, onun hayatını sigorta etmek elbette ki onun en büyük arzusudur. Bu suretle istikbalinden emin bir memur her hususta vazifesine ve âmirlerine bağlı olur ve emekli oluncaya kadar katedeceği yolu selâmetle atlatmayı en başta düşünür.

3. Bu suretle vazifesine bağlanan kifayetli memurların da ayrılması önlenerek memur kalitesi düşmez.

4. Memur temiz gezmeye, temiz yemeye, temiz giymeye alışmış münevver bir zümredir. Bunlar alıştıkları bu yaşayış tarzlarından emekli oldukları zaman kolay kolay ayrılamazlar. Her işi yapamazlar. Çoluk çocukları da aynı şekilde yaşamaya alışmış bir aile topluluğudur. Binaenaleyh, bu zümre emekliye ayrılınca hiç olmazsa hayat standardındaki değişiklik farkı çok az olmalıdır. Bu da ancak emeklilikte alacağı aylığa bağlıdır.

5. Bugün emeklilerin, dul ve yetimlerin geçim durumu yukarda arz ettiğim sebeplerden dolayı da cidden acıdır. Eğer Demokrat Parti Hükümetinin bu zümreye bugüne kadar yaptığı birçok yardımlar da olmasa idi bunların yaşamaları dahi çok müşkül olacaktı.

6. Emekli, dul ve yetimlere verilen maaşlar onların bir nevi sigorta ödemeleridir. Çünkü onlara şu kadar sene dürüst olarak memuriyet yapar da emekliye ayrılma şerefine nail olursan sana şu kadar aylık vermek suretiyle hayatını sigorta ediyoruz demektir. Sen şu sebeplerden dolayı dul veya yetim kalırsan sana şu şekilde ömrün boyunca maaş bağlamak suretiyle onların hayatlarını sigorta etmiş oluyoruz.

Bu sebepten dolayı da, Gelir Vergisi Kanununun 26 ncı maddesinin 6 ncı fıkrası gereğince bunların aldıkları paralardan Gelir Vergisi kesilmemesi icabetmektedir. Çünkü bu madde aynen şöyle demektir : (Sosyal sigorta kurumları tarafından, sigortalılara yapılan ödemeler Gelir Vergisinden muaftır.) Yukardaki esbabı mucibelere dayanarak esasen 3 milyon lira kadar bir miktar tutan paranın bütçeye de fazla bir külfet tahmil etmemesi sebebiyle emekli, dul ve yetim aylıklarının Gelir Vergisi kesilmemesi bir adalet ve kadirşinaslık icabıdır. Yüksek Heyetinizin bunu esirgemeyeceğine kuvvetle em **nim**.

Maliye Encümeni Mazbatası

T. B. M. M.
Maliye Encümeni
Esas No. 2/130
Karar No. 11

26 . XII . 1958

Yüksek Reisliğe

Muş Mebusu Şemsi Ağaoglu ve iki arkadaşının, Gelir Vergisi Kanununun 6247 sayılı Kanunla değiştirilen 24 ncu maddesinin 1 numaralı bendinin tadili hakkındaki kanun teklifi Encümenimizde alâkalı vekâletler temsilcilerinin iştirakleriyle tetkik ve müzakere olundu.

Emekli, dul ve yetimlerin Gelir Vergisinden muafiyeti hakkında serd edilen mucip sebepler yerinde görülerek vâkı teklifin aynen kabulüne ekseriyetle karar verildi.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye Encümeni Reisi
Bursa
(Müstenkif)
Kenan Yılmaz

M. Muhariri
Bursa
Mazlum Kayalar

Amasya
(Muhâlif)
H. Koray

Gümüşane
A. Karaman

Kırklareli
(Muhâlif)
A. Sakman

Bursa
Y. Teksel

Konya
H. A. Keymen

Zonguldak
(Muhâlif)
A. Akın

Çorum
C. Köstekçi

Kars
O. Yeltekin
İmzada bulunamadı

Malatya
M. Z. Tulunay

MUŞ MEBUSU ŞEMSİ AĞAOĞLU VE İKİ
ARKADAŞININ TEKLİFİ

Emekli dul ve yetim aylıklarının Gelir
Vergisinden muaf tutulmasına ait
kanun teklifi

MADDE 1. — 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24 ncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

İki gözü kör veya dilsiz veya mefluç veya el ve ayaklarından ikisinden veya birinden mahrum veya ayaklarından birini veya ikisini kullanamıyacak derecede sakat bulunan hizmet erbabının ücretleriyle yukarda yazılı şekillerde veya çalışamıyacak derecede mâlûl olanların mâlûllük ücretleri, (Sakatlığın ve mâlûllüğün heyetü sıhhiye raporu ile tevsiki şarttır.) ve bilûmam emekli, dul ve yetim maaşları

MADDE 2. — Bu kanun neşrini mutaakkı ay başından itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunu icraya Maliye Vekili memurdur.

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No: 2/130
Karar No: 11

27 . XI . 1959

Yüksek Reisliğe

Muş Mebusu Şemsi Ağaoğlu ve iki arkadaşının, Gelir Vergisi Kanununun 6247 sayılı Kanunla değiştirilen 24 ncu maddesinin 1 numaralı bendinin tadili hakkındaki kanun teklifi Maliye Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla teklif sahibi Muş Mebusu Şemsi Ağaoğlu ve Maliye Vekâleti mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifi gerekçesinde yazılı mucip sebeplere istinaden emekli, dul ve yetim maaşlarının Gelir Vergisinden istisnasını temin maksadıyla hazırlanıp sevk edilmiş bulunmaktadır.

Kanun teklifinin müzakeresi esnasında Hükümet mümessilinin verdiği izahata göre; hakiki şahısların malî iktidarını nazara alarak en iyi şekilde teklife tâbi tutabilen verginin Gelir Vergisi olduğu, mükelleflerin malî iktidarlarını tesbit bakımından kanunun kabul ettiği umumi esaslar dışında muafiyet ve istisnalara, ancak kaçınılmaz içtimai, iktisadi, kültürel ve bilhassa vergilendirme tekniğinin zaruri kıldığı sebepler muvacehesinde yer verildiği, Gelir Vergisi Kanunumuzda da, mezkûr sebep ve mülâhazalarla ve bu sistemin ilk defa vergilerimiz arasına girmesinin tevlihdettiği tereddüt ve endişenin ve istihlâf ettiği Kazanç Vergisi rejiminin ihdas eylediği bazı hakları ihlâl etmemek kanaat ve düşüncesinin tesiriyle biraz da şümüllü olarak, muafiyet ve istisnalar kabul olunduğu, on yıla yaklaşan bir tatbikat devresi neticesinde bidayette izhar olunan endişe ve tereddütler artık tamamen zâil olduğuna, gerek mükellefler gerekse idare bu vergiye tamamen intibak eylemiş bulunduğuna göre, şu veya bu mülâhazalarla mevcut muafiyet ve istisna hükümlerinin tevsiinin doğru olamayacağı, kaldı ki, Gelir Vergisi Kanunumuzda mevcut vergi istisnalarının en büyük kısmının emekli, dul ve yetim aylıklarına müteveccih bulunduğu, filhakika birtakım bedeni ârıza ve sakatlıklara duçar olan veya sair sıhhi sebeplerle çalışamayacak derecede mâlûl bulunan veyalut sıhhati tamamen yerinde olsa bile 60 yaşını doldurmuş bulunan emekli, dul

ve yetimlerin aylıkları tamamen vergiden müstesna tutulduğu gibi, hizmet sürelerini doldurmadıklarından dolayı kendilerine zat aylığı bağlanamayanlara, bunların dul ve yetimlerine yapılan toptan ödemelerin, evlenme ikramiyelerinin, iade olunan mevduatların, harb mâlûllüğü zamları, harb mâlûllerine ve şehit yetimlerine ödenen tekel bey'iyelerinin, şehit yetimlerine ve dul-larına, aylıkları dâhil, ödenen bilûmum paraların, hidematı vataniye tertibinden bağlanan aylıkların Gelir Vergisinden istisna edildiği, hiçbir yabancı gelir vergisi mevzuatında bu genişlikte bir muafiyet ve istisna mevcudolmadığı, istisnanın, harb mâlûllüğü zamlarına, toptan ödemelere inhisar ettiği, kanunumuzdaki istisna hükümlerinin, bu sahada içtimai mülâhazalarla vergi alınmaması istenilenlerin cümlesini kavradığı, istisnadan faidelerine emekli, dul ve yetimlerin sıhhatli, ileri sayılmıyan yaşta, geliri muayyen bir seviyenin üstünde bulunanlar olduğu, bunların vergiden istisnasının, daha gayrimüsait şartlarla daha az gelir temin eden, buna mukabil, bu gelirleri üzerinden vergi ödiyen diğer ücret erbabı aleyhine adaletsizlik yaratacağı, esasen emeklilerin emekli sandıklarına bidayeten ödedikleri aidat vergi dışı bırakıldığından sonradan vergi ödemelerinin bir mükerrirlik yaratmayacağı, keza teklifte emsal olarak gösterilen kanun hükmüne tenazur teşkil edecek şekilde emekli, dul ve yetimler hakkında hükümler mevcudolduğu anlaşılmiş olmakla lütûn bu mucip sebepler ve mülâhazalar muvacehesinde teklifin encümenimizce kabulüne imkân görülememiştir.

Mazbatamız Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Mazbata M.
Balikesir	Muğla	İzmir
H. İmre	N. Özsan	B. Bilgin

Kâtip		
Diyarbakır	Ankara	Artvin
M. H. Ünal	İ. Seçkin	H. Çeltikçioğlu

Aydın	Bolu	Bursa	Maraş	Rize	Sakarya
N. Çelîm	S. Bilir	H. Köymen	E. Soysal	M. Önal	N. Kirişcioğlu
Çorum	Çorum	Diyarbakır	İmzada bulunamadı		
H. Bulgurlu	Y. Gürsel	H. Turgut	Sinob		Trabzon
Giresun	İsparta	İstanbul	Ö. Özen		İ. Sener
M. Sener	T. Tıǵlı	N. Kırşan	Yozgad		Zonguldak
Kastamonu	Kastamonu	Konya	Muhalifim.		H. Timur
N. Batur	M. İslâmoǵlu	M. Baǵrıaçık	T. Alpay		

Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/258)

T. C.

Başvekâlet

Zat ve Yazı İşleri Umum Müdürlüğü

H. No: 6/2 - 2127

10 . IX . 1958

Müddetlidir.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine

Ankara'da münteşir Ulus gazetesinin 27 . VII . 1958 tarihli nüshasının birinci sayfasında 8 sütun üzerine verilmiş manşet halinde ve büyük punto harflerle yazılı (Milleti felâkete sürüklüyorsunuz) cümlesi, resmî sıfatı haiz olanlar aleyhine ve iktidar ile Hükümet kastedilerek resmî bir teşekküle karşı tahrik edici neşriyat mahiyetinde görülerek gazetenin yazı işleri mesul müdürü Beyhan Cenkçi hakkında Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde âmme dâvası açıldığından bahsile mesullerden gazetenin sahibi Adana Mebusu Kasım Gülek hakkında da takibat icra edilebilmesi için Teşkilâtı Esasiye Kanununun 17 nci maddesine tevfikan gereken karar verilmek üzere Adliye Vekâletinden alınan 1 . IX . 1958 tarih ve 26455 sayılı tezkere sureti ile eklerinin, dizi pusulası veçhile, bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

T. C.

Adliye Vekâleti

Ceza İş. U. Müdürlüğü

Özel : 26455

1 . IX . 1958

Müddetlidir.

Özü : Aleyhine suç isnad olunan Adana Mebusu Kasım Gülek hakkındaki evrakın takdim kılındığına dair.

Yüksek Başvekâlete

Ankara C. Müddeiumumiliğinden alınan 22 . VIII . 1958 tarihli ve 1958/41 sayılı yazıda; Ankara'da münteşir Ulus gazetesinin 27 . VII . 1958 tarihli nüshasının birinci sayfasında 8 sütun üzerine verilmiş manşet halinde ve büyük punto harflerle yazılı (Milleti felâkete sürüklüyorsunuz) cümlesi, resmî sıfatı haiz olanlar aleyhine ve iktidar ile hükümet kastedilerek resmî bir teşekküle karşı tahrik edici neşriyat mahiyetinde görülerek, gazetenin yazı işleri mesul müdürü Beyhan Cenkçi hakkında 6334 sayılı Kanunun, 6732 sayılı Kanunla muaddel 3 ncü maddesi hükmüne tevfikan Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde âmme dâvasının açıldığı bildirilmiş ve mesullerden gazetenin sahibi Adana Mebusu Kasım Gülek hakkında da takibat icrası için, mumaileyhin teşriî masuniyetinin ref'i talebedilmiştir.

Adı geçen müddeiumumilikten gönderilen Ulus gazetesinin mezkûr 27 . VII . 1958 tarihli nüshası ile mesul müdür Beyhan Cenkçi hakkındaki 22 . VIII . 1958 tarihli iddianame sureti ve diğer evrak birlikte takdim kılınmış ve Basın Kanununun 35 nci maddesi mucibince bu hususta âmme dâvasının ikamesi kısa mehle tâbi bulunmuş olmakla, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 17 nci maddesi hükmü dairesinde muhtazasının ifasına delâletlerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Adliye Vekili
Esat Budakoğlu

Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası

T. B. M. M.

*Adliye ve Teşkilâtı Esasiye
encümenlerinden mürekkep
Muhtelit Encümen
Esas No. 3/258
Karar No. 65*

9 . II . 1959

Yüksek Reisliğe

Neşren hakarettten dolayı suçlu sanılan Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâletin 6/2 - 2127 sayı ve 10 . IX . 1958 tarihli tezkeresi ile ilişiği dosya Muhtelit Encümenimize havale edilmekle bu baptaiki dosyanın tetkiki ve neticeye göre mazbatasının yazılması için Dahili Nizamnamenin 178 nci maddesi gereğince kur'a suretiyle ayrılan İhzari Encümene tevdi edilmişti.

Bu encümen tarafından yapılan tetkikat sonunda hazırlanan mazbata ve bu işe ait dosya Muhtelit Encümenimizce incelenip görüşüldükten sonra isnadolunan suç Teşkilâtı Esasiye Kanununun 12 ve 27 nci ve Dahili Nizamnamenin muaddel 180 nci maddeleri muvacehesinde muameleyh mebusa isnadolunan fiilin takibi lüzumuna kanaat getirilemediğinden takip ve muhakemenin devre sonuna talikine ittifakla karar verildi.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden
mürekkep Muhtelit Encümen Reisi

Aydın
C. Ülkü

Bu M. Muharriri Bursa <i>H. Bayrı</i>	Kâtip Manisa <i>Â. Akın</i>	
Afyon K. <i>K. Özçoban</i>	Aydın <i>N. Geveci</i>	Balıkesir <i>V. Asena</i>
Bursa <i>M. Erkuyumcu</i>	Çanakkale <i>S. Sezgin</i>	İmzada bulunamadı
Çorum <i>M. K. Biberöğlu</i>	Denizli <i>A. H. Sancar</i>	Denizli <i>İ. Hadımlıoğlu</i>
Erzincan <i>Â. Sağıroğlu</i>	Gaziantep <i>A. Şahin</i>	İçel <i>M. Dölek</i>
Kırşehir <i>H. Çopuroğlu</i>	Konya <i>A. F. Ağaoğlu</i>	Konya <i>T. Kozbek</i>
Konya <i>H. Özyörük</i>	Ordu <i>Z. Kumrulu</i>	Sakarya <i>T. Barış</i>
Sakarya <i>N. Kirişcioğlu</i>	Trabzon <i>S. Z. Ramoğlu</i>	Uşak <i>A. Çalikoğlu</i>
Uşak <i>A. E. Akbıykoğlu</i>	Mardin <i>M. A. Arıkan</i>	Zonguldak <i>A. Yurdabayrak</i>
		Maraş <i>H. F. Evliya</i>

Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/259)

T. C.

Başvekâlet

Zat ve Yazı İşleri Umum Müdürlüğü

H. No: 6/2 - 1853

2. VIII. 1958

Müddetlidir.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Bâzı subaylar hakkında İstanbul 1 nci Ordu Müfettişliği Askerî Mahkemesinde yapılmakta olan muhakeme safhalarını, Ankara'da çıkan Ulus gazetesinin 20 ve 27 . VI . 1958 tarihli nüshalarında doğrudan doğruya ve Ankara Telgraf gazetesinin 27 . VI . 1958 tarihli nüshasında da Ulus gazetesinden iktibasen neşretmek suretiyle Askerî Muhakeme Usulü Kanununa muhalefetten maznun Ulus Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Ülkü Arman ile bu gazetenin İstanbul mümessili Orhan Birgit ve Ankara Telgraf gazetesi sahip ve Mesul Müdürü Gazanfer Kunt haklarında Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde âmme dâvası açıldığından bahsile Ulus gazetesinin sahibi, Adana Mebusu Kasım Gülek hakkında da takibat yapılabilmesi için Teşkilâtı Esasiye Kanununun 17 nci maddesine tevfikan gereken karar verilmek üzere Adliye Vekâletinden alınan 30 . VII . 1958 tarih ve 23586 sayılı tezkere sureti ile eklerinin, dizi pusulası veçhile bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

T. C.

Adliye Vekâleti

Ceza İş. U. Müdürlüğü

Özel : 23586

30 . VII . 1958

Özü : Aleyhine suç isnadolunan Ulus gazetesi sahibi Adana Mebusu Kasım Gülek hakkındaki evrakın takdim kılındığına dair.

Yüksek Başvekâlete

Ankara C. Müddeiumumiliğinden alınan 22 . VII . 1958 gün ve 1958/35 sayılı yazıda bâzı subaylar hakkında İstanbul 1. Ordu Müfettişliği Askerî Mahkemesinde yapılmakta olan mahkeme safhalarını, Ankara'da çıkan Ulus gazetesinin 20 ve 27 . VI . 1958 tarihli nüshalarında doğrudan doğruya ve Ankara Telgraf gazetesinin 27 . VI . 1958 tarihli nüshasında da Ulus gazetesinden iktibasen neşretmek suretiyle Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 165 nci maddesinin 2 nci fıkrasına muhalefetten maznun Ulus gazetesi Yazı İşleri Müdürü Ülkü Arman ile bu gazetenin İstanbul mümessili Orhan Birgit ve Ankara Telgraf gazetesi sahip ve Mesul Müdürü Gazanfer Kunt haklarında mezkûr 165 nci madde delâletiyle Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 377 nci maddesine tevfikan Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde âmme dâvasının açıldığı bildirilmiş ve mesullerden Ulus gazetesinin sahibi Adana Mebusu Kasım Gülek hakkında da kanunun aynı hükümlerine göre takibat icrası için, mumaileyhin teşrii masuniyetinin kaldırılması istenmiştir.

Adı geçen müddeiumumilikten gönderilen ve Ulus gazetesinin 20 ve 27 . VI . 1958 tarihli nüshalarında neşredilmiş bulunan yazıların tasdikli suretleriyle, 22 . VII . 1958 tarihli iddianame sureti ve diğer evrak birlikte takdim kılınmış ve Basın Kanununun 35 nci maddesi mucibince, bu hususta âmme dâvasının açılması kısa mehle tâbi bulunmuş olmakla, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 17 nci maddesi hükmü dairesinde muktazasının ifasına delâletlerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Adliye Vekili
Esat Budakoğlu

Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası

T. B. M. M.

Adliye ve Teşkilâtı Esasiye
encümenlerinden mürekkep

Muhtelit Encümen

Esas No. 3/259

Karar No. 66

9 . II . 1959

Yüksek Reisliğe

Neşren hakareten dolayı suçlu sanılan Adana Mebusu Kasım Gülek'in teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâletin 6/2 - 1853 sayı ve 2 . VIII . 1958 tarihli tezkeresi ile ilişiği dosya Muhtelit Encümenimize havale edilmekle bu bapta dosyanın tetkiki ve neticeye göre mazbatasının yazılması için Dahili Nizamnamenin 178 nci maddesi gereğince kur'a suretiyle ayrılan İhzarî Encümene tevdi edilmisti.

Bu encümen tarafından yapılan tetkikat sonunda hazırlanan mazbata ve bu işe ait dosya Muhtelit Encümenimizce incelenip görüşüldükten sonra isnadolunan suç Teşkilâtı Esasiye Kanununun 12 ve 27 nci ve Dahili Nizamnamenin muaddel 180 nci maddeleri muvacehesinde muameleyleh mebusa isnadolunan fiilin takibi lüzumuna kanaat getirilemediğinden takip ve muhakemenin devre sönuna talikine ittifakla karar verildi.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden
mürekkep Muhtelit Encümen Reisi

Aydın
C. Ülkü

Bu M. Muharriri
Bursa
H. Bayrı

Afyon K.
K. Özçoban

Aydın
N. Geveci

Bursa
M. Erkuyumcu

Çorum
M. K. Biberoglu

Denizli
A. H. Sancar

Denizli
İ. Hadımlıoğlu

Erzincan
A. Sağroğlu

Gaziantep
A. Şahin

İçel
M. Dölek

Kırşehir
H. Çopuroğlu

Konya
A. F. Ağaoğlu

Konya
T. Kozbek

Konya
H. Özyörük

Ordu
Z. Kumrulu

Sakarya
T. Barış

Sakarya
N. Kirişcioğlu

Trabzon
S. Z. Ramoğlu

Uşak
A. Çalıkoğlu

Uşak
A. R. Akbıykoğlu
Mardin
M. A. Arıkan

Zonguldak
A. Yurdabayrak
Maras
H. F. Evliya

**Adana Mebusu Kasım Gülek ve Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in
teşriî masuniyetlerinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi
ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep
Muhtelit Encümen mazbatası (3/260)**

T. C.

Başvekâlet

1. IX . 1958

Zat ve Yazı İşleri Umum Müdürlüğü

H. No: 6/2 - 2074

Müddetlidir.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ankara'da münteşir Ulus gazetesinin 13 . VIII . 1958 tarihli nüshasının 3 neü sayfasında «Günün Işığında» sütununda (Millet Meclisinden kaçanların, Millet huzurunda ihtarı) başlığı altında çıkan yazı münderecatı itibariyle, Demokrat Partinin hükmi şahsiyetini tahkir mahiyetinde görülerek gazetenin yazı işlerini fiilen idare eden Mesul Müdür Ülkü Arman hakkında Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde âmme dâvasının açıldığından bahsile mesullerden yazının muharriri Ankara Mebusu Bülent Ecevit ile gazetenin sahibi, Adana Mebusu Kasım Gülek haklarında da takibat icra edilebilmesi için Teşkilâtı Esasiye Kanununun 17 neî maddesine tevfikan gereken karar verilmek üzere Adliye Vekâletinden alınan 23 . VIII . 1958 tarih ve 25778 sayılı tezkere suretiyle eklerinin, dizi puslası veçhile, bağılı olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

T. C.

Adliye Vekâleti

23 . VIII . 1958

Ceza İş. U. Müdürlüğü

Özel : 25778

Özü : Aleyhlerine suç isnadolunan Ankara Mebusu Bülent Ecevit ve Adana Mebusu Kasım Gülek haklarında evrakın takdim kılındığına dair.

Müddetlidir.

Yüksek Başvekâlete

Ankara C. Müddeiumumiliğinden alınan 18 . VIII . 1958 tarihli ve 1958/49 sayılı yazıda; Ankara'da münteşir Ulus gazetesinin 13 . VIII . 1958 tarihli nüshasının 3 neü sayfasında «Günün Işığında» sütununda (Millet Meclisinden kaçanların, millet huzurunda ihtarı) başlığı altında çıkan yazı münderecatı itibariyle, Demokrat Partinin hükmi şahsiyetini tahkir mahiyetinde görülerek, bu yazıdan dolayı takibat icrasına Parti Genel Başkanı tarafından muvafakat edilmesi üzerine, gazetenin yazı işlerini fiilen idare eden Mesul Müdür Ülkü Arman hakkında 6732 sayılı Kanunla muaddel 6334 sayılı Kanunun 1 neî maddesinin 1 neî bendi delâletiyle aynı maddenin ikinci fıkrasına tevfikan Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde âmme dâvasının açıldığı bildirilmiş ve mesullerden yazının muharriri Ankara Mebusu Bülent Ecevit ile gazetenin sahibi Adana Mebusu Kasım

Gülek haklarında da takibat icrası için, mumaileyhlerin teşrii masuniyetlerinin ref'i talebolunmuştur.

Adı geçen müddeiumumilikten gönderilen evrak ve Ulus gazetesinin mezkûr 13 . VIII . 1958 tarihli nüshası birlikte takdim kılınmış ve Basın Kanununun 35 nci maddesi mucibince, bu hususta âmme dâvasının açılması kısa mehle tâbi bulunmuş olduğundan, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 17 nci maddesi hükmü dairesinde muktazasının ifasına delâletlerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Adliye Vekili
Esat Budakoğlu

Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası

T. B. M. M.

Adliye ve Teşkilâtı Esasiye
encümenlerinden mürekkep

Muhtelit Encümen

Esas No. 3/260

Karar No. 67

9 . II . 1959

Yüksek Reisliğe

Neşren hakarettten dolayı suçlu sanılan Adana, Ankara mebusları Kasım Gülek ve Bülent Ecevit'in teşrii masuniyetlerinin kaldırılmasına dair Başvekâletin 6/2-2074 sayı ve 1 . IX . 1958 tarihli tezkeresi ile ilişiği dosya Muhtelit Encümenimize havale edilmekle bu baptaiki dosyanın tetkiki ve neticeye göre mazbatasının yazılması için Dahilî Nizamnamenin 178 nci maddesi gereğince kur'a suretiyle ayrılan İhzarî Encümene tevdi edilmiştir.

Bu encümen tarafından yapılan tetkikat sonunda hazırlanan mazbata ve bu işe ait dosya Muhtelit Encümenimizce incelenip görüşüldükten sonra isnadolunan suç Teşkilâtı Esasiye Kanununun 12 ve 27 nci ve Dahilî Nizamnamenin muaddel 180 nci maddeleri muvacesesinde mumaileyh mebusa isnadolunan fiilin takibi lüzumuna kanaat getirilemediğinden takip ve muhakemenin devre sonuna talikine ittifakla karar verildi.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden
mürekkep Muhtelit Encümen Reisi

Aydın
C. Ülkü

Bu M. Muharriri
Bursa
H. Bayrı

Afyon K. Aydın
K. Özçoban N. Geveci
Bursa
M. Erkuymcu

Çorum Denizli Denizli
M. K. Biberoglu A. H. Sancar I. Hadımlıoglu

Erzincan Gaziantep İçel
Â. Sağiroglu A. Şahin M. Dölek

Kırşehir Konya Konya
H. Çopuroglu A. F. Ağaoğlu T. Kozbek

Konya Ordu Sakarya
H. Özyörük Z. Kumrulu T. Barış

Sakarya Trabzon Uşak
N. Kirişcioğlu S. Z. Ramoğlu A. Çalkoğlu

Uşak Zonguldak
A. R. Akbıykoğlu A. Yurdabayrak
Mardin Maraş
M. A. Arıkan H. F. Evliya

Adana Mebusu Kasım Gülek ve Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in teşriî masuniyetlerinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/163) ,

T. C.

Başvekâlet

Zat ve Yazı İşleri Umum Müdürlüğü

H. No :6/2 - 446

Müddetlidir :

21 . II . 1958

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ulus Gazetesinin 1 . XII . 1957 tarihli nüshasında «Menderes İdaresinin Meclise saygısızlığı» başlığı altında Bülent Ecevit imzasiyle neşredilen yazının hakaret mahiyetinde görülerek gazetenin mesullerinden yazı işlerini fiilen idare eden mesul Müdür Ülkü Arman hakkında Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde âmme dâvası açıldığından bahisle mesullerden gazetenin sahibi Adana Mebusu Kasım Gülek ile suç mevzuu olan yazının muharriri Ankara Mebusu Bülent Ecevit haklarında da takibat yapılabilmesi için Teşkilâtı Esasiye Kanununun 17 nci maddesine tevfikan gereken karar verilmek üzere Adliye Vekâletinden alınan 10 . II . 1958 tarih ve 5206 sayılı tezkere suretiyle eklerinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

T. C.

Adliye Vekâleti

C. İ. U. Müdürlüğü

Özel :5206

Müddetlidir :

10 . II . 1958

Özü : Aleyhlerine suç isnadolunan Adana Mebusu Kasım Gülek ve Ankara Mebusu Bülent Ecevit hakkında.

Yüksek Başvekâlete

Ankara C. Müddeiumumiliğinden alınan 2 . XII . 1957, 22 . I . 1958 ve 3 . II . 1958 tarihli yazılarda; Ulus gazetesinin 1 . XII . 1957 tarihli nüshasında «Menderes İdaresinin Meclise saygısızlığı» başlığı altında Bülent Ecevit imzasiyle neşredilen yazı sıfat ve hizmetinden dolayı Sayın Adnan Menderes'e hakaret mahiyetinde görülerek, takibat icrası için muktazi yazılı muvafakat verilmiş olmakla, gazetenin mesullerinden yazı işlerini fiilen idare eden Mesul Müdür Ülkü Arman hakkında 6334 sayılı Kanunun, 6732 sayılı Kanunla muaddel 1 nci maddesinin 1 nci bendi delâletiyle aynı maddenin son fıkrasına göre Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde âmme dâvasının açıldığı bildirilmiş ve mesullerden gazetenin sahibi Adana Mebusu Kasım Gülek ile suç mevzuu olan yazının muharriri Ankara Mebusu Bülent Ecevit haklarında da zikrolunan kanun hükümlerine tevfikan takibat yapılmak üzere, mumaileyhlerin teşriî masuniyetlerinin ref'i talebedilmiştir.

Adı geçen C. Müddeiumumiliğinden gönderilen suç mevzuu yazının tasdikli sureti ile diğer evrak birlikte takdim kılınmış ve 5680 sayılı Basın Kanununun 35 nci maddesi hükmüne göre, bu hususta âmme dâvasının açılması kısa bir mehle tâbi bulunmuş olmakla, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 17 nci maddesi hükmü dairesinde muktazasının ifasına delâletlerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Adliye Vekili
Esat Budakoğlu

Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası

T. B. M. M.

*Adliye ve Teşkilâtı Esasiye
encümenlerinden mürekkep*

Muhtelit Encümen

Esas No: 3/163

Karar No: 101

17 . II . 1959

Yüksek Reisliğe

Neşren hakaretten dolayı suçlu sanılan Ankara, Adana mebusları Bülent Ecevit ve Kasım Gülek'in teşrii masuniyetlerinin kaldırılmasına dair Başvekâletin 6/2 - 446 sayı ve 21 . II . 1958 tarihli tezkeresi ile ilişiği dosya Muhtelit Encümenimize havale edilmekle bu baptaiki dosyanın tetkiki ve neticeye göre mazbatasının yazılması için Dahilî Nizamnamenin 178 nci maddesi gereğince kur'a suretiyle ayrılan İhzarî Encümene tevdi edilmişti.

Bu encümen tarafından yapılan tetkikat sonunda hazırlanan mazbata ve bu işe ait dosya Muhtelit Encümenimizce incelenip görüşüldükten sonra isnadolunan suç Teşkilâtı Esasiye Kanununun 12 ve 27 nci ve Dahilî Nizamnamenin muaddel 180 nci maddeleri muvacehesinde muameleyh mebusa isnadolunan fiilin takibi lüzumuna kanaat getirilemediğinden takip ve muhakemenin devre sonuna talikine ittifakla karar verildi.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere
Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye ve Teşkilâtı Esasiye Encümenlerinden
mürekkep Muhtelit Encümen Reisi

Aydın
C. Ülkü

Bu M. Muharriri
Kastamonu
H. Dura

Kâtip
Manisa
A. Akın

Afyon K.

Aydın

Balıkesir

O. Talu

N. Geveci

V. Asena

Çorum

Denizli

Erzincan

M. K. Biberoglu

A. H. Sancar

A. Sağıroğlu

Ordu

Sakarya

Sakarya

Z. Kumrulu

T. Barış

N. Kirişcioğlu

Trabzon

Zonguldak

Mardin

S. Z. Ramoğlu

A. Yurdabayrak

M. A. Arıkan

Kayseri

Sivas

İzmir

F. Apaydın

T. Feyzioğlu

E. Kavur

Siird

Maraş

Urfa

F. Şendur

H. F. Evliya

A. Akan